

การวิเคราะห์ลักษณะคำซ้อน

คำจำกัดความของคำซ้อน

คำซ้อนคือคำที่มีหน่วยคำ¹ 2 หน่วยคำซึ่งต่างเสียง แต่มีความหมายประจำคำ² เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันมาควบให้ซ้อนกัน เพื่อไขความหมายของอีกคำหนึ่งให้ชัดเจนขึ้น คำซ้อนบางคู่อาจจะเป็นคำไทยเดิม บางคู่เป็นคำไทยกับคำต่างประเทศ บางคู่เป็นคำต่างประเทศด้วยกัน บางคู่เป็นคำไทยกับคำต่างถิ่น

คำซ้อนบางคู่อาจขยายออกเป็น 4 คำ หรือ 4 พยางค์ได้ ดังตัวอย่าง

¹จากคำนิยามหน่วยคำของ อุดม วัชรสิขชิตต์ ในหนังสือภาษาศาสตร์เบื้องต้น หน้า 117 ว่า "หน่วยคำไปนหน่วยเล็กที่สุดในภาษาที่มีความหมายคงเดิมไม่ว่าจะปรากฏ ณ ที่ใด"

²จากคำนิยามความหมายประจำคำ (Lexical meaning) ของ ชาลส์ คาร์ เพนเตอร์ ฟรีส์ (Charles Carpenter Fries) ในหนังสือชื่อ The Structure of English: An Introduction to the Construction of English Sentences หน้า 55 ว่า ความหมายประจำคำ คือ ความหมายโดยทั่ว ๆ ไปของคำแต่ละคำซึ่งเป็น ความหมายที่มีอยู่ในพจนานุกรม เช่น ครูสอนหนังสือศิษย์

คำว่า ครู เป็นคำนาม หมายความว่า ผู้สอน

คำว่า สอน เป็นคำกริยา หมายความว่า บอกวิชาความรู้ให้ แสดงให้เข้าใจ

คำว่า หนังสือ เป็นคำนาม หมายความว่า เครื่องหมายใช้ขีดเขียนแทนคำพูด

คำว่า ศิษย์ เป็นคำนาม หมายความว่า นักเรียน ผู้รับการอบรม

ความหมายของคำแต่ละคำเหล่านี้ จัดเป็นความหมายประจำคำ

การแบ่งหมวดคำซ้อน

การแบ่งหมวดคำซ้อน แบ่งตามวิทยานิพนธ์เรื่อง Inter - Sentence Relations in Modern Conversational Thai ของ ดร. วิจิตร ภาณุพงศ์³ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 5 หมวด โดยจัดเป็นตอน ๆ ดังนี้

- ตอนที่ 1 หมวดคำซ้อนที่เป็นนาม
- ตอนที่ 2 หมวดคำซ้อนที่เป็นกริยากรรม
- ตอนที่ 3 หมวดคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อย
- ตอนที่ 4 หมวดคำซ้อนที่เป็นกริยากรรม
- ตอนที่ 5 หมวดย่อยของคำซ้อน ได้แก่ หมวดกริยาวิเศษณ์ หมวดคำบุพบท

หมวดคำเชื่อมประโยค

ในแต่ละหมวดจะศึกษาองค์ประกอบของคำซ้อนเกี่ยวกับ

1. ชนิดของคำทางไวยากรณ์
2. ความหมาย
3. การขยายคู่
4. ที่มาทางภาษา

³ดูจากคำจำกัดความศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ในบทที่ 1 หน้า 8-13.

ตอนที่ 1

คำซ้อนที่ทำหน้าที่เป็นคำนาม

คำซ้อนที่เป็นคำนามคือ คำ 2 คำที่คำแต่ละคำอาจปรากฏได้โดยลำพัง มาปรากฏ
รวมกันในตำแหน่งที่ 1 ของกรอบประโยค 1 ก. และ 1 ข. ได้ เรียกว่าคำซ้อนที่เป็นนาม
ตัวอย่าง กรอบ 1 ก. 1 กริยาอาการแล้ว เช่น กาลเวลาล่วงไปแล้ว
1 ข. 1 กำลัง กริยาอาการ เช่น กาลเวลากำลังล่วงไป
จิตใจสบายแล้ว จิตใจกำลังสบาย

ในตัวอย่าง คำว่า กาลเวลา จิตใจ เป็นคำซ้อนที่เป็นนาม

คำซ้อนที่เป็นนามทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยคได้

ก. ทำหน้าที่เป็นหน่วยประธานของประโยค

ตัวอย่าง ภาคแฉลทะเลแล้ว

ทรัพย์สินสูญหายแล้ว

ส่วนประกอบส่วนแรกเรียกว่า หน่วยประธาน ในตัวอย่าง คำว่า ภาคแฉล
ทรัพย์สิน เป็นคำซ้อนที่เป็นนามทำหน้าที่เป็นหน่วยประธานของประโยค

ข. ทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมตรงของประโยค

ตัวอย่าง คนงานระเบิดภูเขาแล้ว

คนใจกล้าฟันสะอองแล้ว

ส่วนประกอบส่วนที่สองเรียกว่า หน่วยกรรมตรงของกริยาอาการในประโยค
ในตัวอย่างคำว่า ภูเขา ฟันสะออง ทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมตรงของประโยค

ค. ทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมรองของประโยค

ตัวอย่าง เขาทำร้ายจิตใจพรรคพวก

นายทำร้ายร่างกายข้าพาส

ส่วนประกอบส่วนที่สามเรียกว่า หน่วยกรรมรอง ในตัวอย่าง คำว่า พรรคพวก
ข้าพาส ทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมรองของประโยค

การศึกษาองค์ประกอบของคำซ้อนที่เป็นนาม

1.1 ชนิดของคำทางไวยากรณ์ของคำซ้อนที่เป็นนามชนิด 2 คำ แบ่งออกเป็น 3 ชนิดย่อย คือ

1.1.1 คำซ้อนที่เป็นนามที่คำทั้งสองเป็นคำชนิดเดียวกันคือ คำนามทั้ง

สองคำ แบบ น + น → น

ตัวอย่างเช่น

กิจการ	กิจธุระ	เขตแดน	กาลเวลา	เคาบูล
ช่องทาง	ทิวแถว	แบบแผน	รูปร่าง	รูปโฉม
ร่างกาย	วิรรอย	ซาทาส	บานเรือน	เรือแพ
หมวดหมู่	ยศศักดิ์	มิตรสหาย	ลูทาง	กลิ่นอาย
ช่างสาร	ครุบา	คอเหนียง	งูเงี้ยว	ตึกกว้าน
ตึกกรม	ทรัพย์สิน	ผ้าสาบ	ผมเฝ้า	มีดพรา
เสื่อสาบ	วรรคตอน	แบบฉบับ		

1.1.2 คำซ้อนที่เป็นคำนามที่คำทั้งสองเป็นคำต่างชนิดกันคือ คำนามและ

คำกริยาอาการย่อย แบบ น + ก_ย → น

ตัวอย่างเช่น

แสงสว่าง

1.1.3 คำซ้อนที่เป็นคำนามที่มีคำทั้งสองเป็นคำต่างชนิดกันคือ คำนามและ

กริยากรรม แบบ น + ก_ส → น

ตัวอย่างเช่น

ชัยชนะ

1.2 ความหมาย

การแบ่งประเภทของคำซ้อนอาศัยความหมายของคำที่นำมาซ้อนกัน โดย

พิจารณาจาก

1. ความหมายของคำ 2 คำ ที่มีมาแต่เดิมเปรียบเทียบกันเมื่อเป็นคำซ้อนเหมือนกัน หรือแตกต่างกัน
2. คำที่นำซ้อนสามารถใช้ในที่เดิมแทนประเภทเดิมได้หรือไม่
3. คำทั้งสองมีที่ใช้ในรูปประโยคปัจจุบันหรือไม่

คำซ้อนที่เป็นนามแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1.2.1 ประเภทที่ 1 คำซ้อนที่เป็นนามที่มีคำนาม 2 คำ เรียงซ้อนกันแล้วยังคงทำหน้าที่เป็นคำนาม ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก สามารถใช้แทนที่กันในแต่ละประโยคได้ เพราะเป็นคำชนิดเดียวกัน และทำหน้าที่อย่างเดียวกันกับหน่วยคำเดิมทั้งสอง

ตัวอย่าง

คำว่า การงาน

- ก. เขาทำการไ้คไ้ผลค
- ข. เขาทำงานไ้คไ้ผลค
- ค. เขาทำการงานไ้คไ้ผลค

กาลเวลา

- ก. บ้านผู้พิงไปตามกาล
- ข. บ้านผู้พิงไปตามเวลา
- ค. บ้านผู้พิงไปตามกาลเวลา

กิจการ

- ก. เขาทำกิจไ้หญไ้ทอ
- ข. เขาทำการไ้หญไ้ทอ
- ค. เขาทำกิจการไ้หญไ้ทอ

กิจธุระ

- ก. เขามีกิจจำเป็น
- ข. เขามีธุระจำเป็น
- ค. เขามีกิจธุระจำเป็น

แกนสาร

- ก. เขาพยายามค้นหาแกนของเรองนี้
- ข. เขาพยายามค้นหาสาร (สาระ) ของเรองนี้
- ค. เขาพยายามค้นหาแกนสารของเรองนี้

- ชาติ : ก. เราไม่เคยเป็นชาติของใคร
 ข. เราไม่เคยเป็นทาสของใคร
 ค. เราไม่เคยเป็นชาติทาสของใคร
- เขตแดน : ก. เขาถูกจับในเขตไทย
 ข. เขาถูกจับในแดนไทย
 ค. เขาถูกจับในเขตแดนไทย
- เถามูล : ก. เรืองนมเถาความจริง
 ข. เรืองนมมูลความจริง
 ค. เรืองนมเถามูลความจริง
- โครงร่าง : ก. เธอเขียนโครงนวนิยายไว้แล้ว
 ข. เธอเขียนร่างนวนิยายไว้แล้ว
 ค. เธอเขียนโครงร่างนวนิยายไว้แล้ว
- โคลนคม : ก. ทะเลแถบนี้มีโคลน
 ข. ทะเลแถบนี้มีแคตม
 ค. ทะเลแถบนี้มีโคลนคม
- จิตใจ : ก. ชายคนนั้นมีจิตไม่ตี
 ข. ชายคนนั้นมีใจไม่ตี
 ค. ชายคนนั้นมีจิตใจไม่ตี
- ช่องทาง : ก. เขาแนะช่องท่ามาหากินในหนอง
 ข. เขาแนะทางท่ามาหากินในหนอง
 ค. เขาแนะช่องทางท่ามาหากินในหนอง
- ซากศพ : ก. เขาเห็นซากสัตว์อยู่ริมทาง
 ข. เขาเห็นศพอยู่ริมทาง
 ค. เขาเห็นซากศพอยู่ริมทาง

- ดูงใต้ : ก. เอาของใส่ดูงใต้ให้เรียบร้อย
 ข. เอาของใส่ใต้ให้เรียบร้อย
 ค. เอาของใส่ดูงใต้ให้เรียบร้อย
- ทรัพย์สมบัติ : ก. เขามีทรัพย์มาก
 ข. เขามีสมบัติมาก
 ค. เขามีทรัพย์สมบัติมาก
- ทิวแถว : ก. ผู้คนเดินมาเป็นทิว
 ข. ผู้คนเดินมาเป็นแถว
 ค. ผู้คนเดินมาเป็นทิวแถว
- แบบแผน : ก. เขามีแบบในการทำงาน
 ข. เขามีแผนในการทำงาน
 ค. เขามีแบบแผนในการทำงาน
- แบบอย่าง : ก. เขาทำตามแบบเชอ
 ข. เขาทำตามอย่างเชอ
 ค. เขาทำตามแบบอย่างเชอ
- ป่าดง : ก. ตนไม่ชินรักเป็นป่า
 ข. ตนไม่ชินรักเป็นดง
 ค. ตนไม่ชินรักเป็นป่าดง
- ฝุ่นละออง : ก. บนโต๊ะมีฝุ่นเต็มไปหมด
 ข. บนโต๊ะมีละอองเต็มไปหมด
 ค. บนโต๊ะมีฝุ่นละอองเต็มไปหมด
- ฝาผนัง : ก. ฝาห้องนี้เก่าแล้ว
 ข. ผนังห้องนี้เก่าแล้ว
 ค. ฝาผนังห้องนี้เก่าแล้ว

- พรรคพวก : ก. เขามีพรรคพวกมาก
 ข. เขาอยู่พรรคไหน
 ค. เขามีพรรคพวกมาก
- เพื่อนเกลอ : ก. แดงและดำเป็นเพื่อนกัน
 ข. แดงและดำเป็นเกลอกัน
 ค. แดงและดำเป็นเพื่อนเกลอกัน
- มิตรสหาย : ก. เขามีมิตรมาก
 ข. เขามีสหายมาก
 ค. เขามีมิตรสหายมาก
- ยศศักดิ์ : ก. เขามียศสูง
 ข. เขามีศักดิ์สูง
 ค. เขามียศศักดิ์สูง
- ยักษมาร : ก. แม่เลี้ยงของเขาคูราวกับยักษ
 ข. แม่เลี้ยงของเขาคูราวกับยักษมารมาณจญ
 ค. แม่เลี้ยงของเขาคูราวกับยักษมาร
- ร่างกาย : ก. เขามีร่างงคงาม
 ข. เขามีกายงคงาม
 ค. เขามีร่างกายงคงาม
- รวิรรอย : ก. เขารู้คณาเป็นรวิร
 ข. เขารู้คณาเป็นรอย
 ค. เขารู้คณาเป็นรวิรรอย
- รูปโฉม : ก. เขามีรูปงคงาม
 ข. เขามีโฉมงคงาม
 ค. เขามีรูปโฉมงคงาม

- รูปร่าง : ก. เขอมี่รูปร่างคาง
 ข. เขอมี่รูปร่างคาง
 ค. เขอมี่รูปร่างคาง
- หมวดหมู่ : ก. เขาคัดหมวดหนังสือ
 ข. เขาคัดหมู่หนังสือ
 ค. เขาคัดหมวดหมู่หนังสือ
- หมู่เหล่า : ก. ทหารแยกย้ายไปตามหมู่ของตน
 ข. ทหารแยกย้ายไปตามเหล่าของตน
 ค. ทหารแยกย้ายไปตามหมู่เหล่าของตน

1.2.2 คำซ้อนที่เป็นคำนามประเภทที่ 2 ได้แก่คำซ้อนที่เป็นคำนามที่มี
 คำนาม 2 คำ เรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นแบบ
 คำอุปมา คำซ้อนที่เป็นคำนามนี้ไม่สามารถใช้แทนที่ในแต่ละประโยคของหน่วยคำเดิมได้
 เท่าที่คนพบ คำซ้อนประเภทนี้มีเพียงคำเดียวคือ

- ดูทาง : ก. เขาวิ่งไปตามดู
 ข. เขาวิ่งไปตามทาง
 ค. เขาหาดูทางกาชา

1.2.3 คำซ้อนที่เป็นคำนามประเภทที่ 3 ได้แก่คำซ้อนที่เป็นนามที่มีคำ
 2 คำ เรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คำใดคำหนึ่งมี
 ที่ใช้ในรูปแบบประโยคปัจจุบัน แต่อีกคำหนึ่งไม่ค่อยมีที่ใช้ อาจเป็นคำโบราณ คำภาษาถิ่น จะ
 ต้องนำไปความซ้อนกันเสมอ เพราะคำหนึ่งจะต้องอาศัยความหมายของอีกคำหนึ่งเสมอไป
 แบ่งออกเป็นชนิดย่อย ๆ ได้ 2 ชนิดคือ

1.2.3.1 กำนอนของคำซ้อนที่เป็นนามไม่มีที่ใช้ในรูปแบบประโยค

ปัจจุบัน

ตัวอย่าง

- ถ้อยคำ : ก. ____*
 ข. จงฟังคำที่ทานกล่าว
 ค. จงฟังถ้อยคำที่ทานกล่าว

- ทรวงอก : ก. (อย่าทกนแมเนมให้เ็บทรวง)**
 ข. เขาเป็นมะรเงใ้ทลก
 ค. เขาเป็นมะรเงใ้ที่ทรวงอก
- ขาดแคลน : ก. ____*
 ข. เขามีแดลที่เา
 ค. เขามีมาคแดลที่เา
- ผุพัง : ก. ____*
 ข. เขาค่ายาจนแลกใ้เนง
 ค. เขาค่ายาจนแลกใ้เนผุง
- ภูเขา : ก. ____*
 ข. เขาคูนใ้สูงมาก
 ค. ภเาคูนใ้สูงมาก
- มูลค่า : ก. ____*
 ข. ของนเมคามาก
 ค. ของนเมมอคามาก
- เยี่ยงอย่าง : ก. (จงคูเยงใ้กา)**
 ข. อยาเาใ้ใ้เา
 ค. อยาเาใ้ใ้เา
- เรียวแรง : ก. ____*
 ข. เขาวงจนหมคใ้เนง
 ค. เขาวงจนหมคใ้เนง

(...)** รูปประโยคที่ใช้น้อย อาจมีในภาษาเขียนที่เป็นสำนวนหรือบท
 ประพันธ์

- หยุดยา : ก. ____ *
 ข. เขาไม่สบายมาก ยาก ไม่มี
 ค. เขาไม่สบายมาก หยุดยาก ไม่มี
- เหยาเรือน : ก. (ผู้ใหญ่นำเหยาถึงเหยา)**
 ข. เขามีเรือนแล้ว
 ค. เขามีเหยาเรือนแล้ว
- อิทธิฤทธิ์ : ก. ____ *
 ข. เขามีฤทธิ์มาก
 ค. เขามีอิทธิฤทธิ์มาก

1.2.3.2 คำทายของคำซ้อนที่เป็นนามไม่มีที่ใช้ในรูปประโยค

ปัจจุบัน

- กลิ่นอาย : ก. ดอกไม้มีกลิ่นหอม
 ข. ____ *
 ค. ในห้องนี้มีกลิ่นอายของคนตาย
- คอเหนียง : ก. เขาตกต้นไม้ คอแทบหัก
 ข. ____ *
 ค. เขาตกต้นไม้ คอเหนียงแทบหัก
- ครูบา : ก. นักเรียนต้องเคารพครู
 ข. ____ *
 ค. นักเรียนต้องเคารพครูบาอาจารย์
- งูเงี้ยว : ก. ระวังงูจะกัดเอา
 ข. ____ *
 ค. ระวังงูเงี้ยวจะกัดเอา
- ช้างสาร : ก. ตัวเขาใหญ่ราวกับช้าง
 ข. ____ *
 ค. ตัวเขาใหญ่ราวกับช้างสาร

- คอกควง : ก. ผานมีคอกควงสวยงาม
 ข. _____*
 ค. ผานมีคอกควงสวยงาม
- คิกกวาน : ก. เขารว่ารวมีคิกกวานใหญ่โต
 ข. _____*
 ค. เขารว่ารวมีคิกกวานบ้านเรือนใหญ่โต
- ทองคำ : ก. ทองอยู่ในหีบ
 ข. _____*
 ค. ทองคำอยู่ในหีบ
- ทองหยอง : ก. เขาใส่ทองเสียเต็มตัว
 ข. _____*
 ค. เขาใส่ทองหยองเสียเต็มตัว
- ทรพิสน : ก. ระวังขโมยลักทรพิสนของท่าน
 ข. _____*
 ค. ระวังขโมยลักทรพิสนของท่าน
- แบบฉบับ : ก. เขอเป็นแบบที่คีของลูก
 ข. _____*
 ค. เขอเป็นแบบฉบับที่คีของลูก
- ดมเฒ่า : ก. ทำไมดมไม่ตักให้สั้น
 ข. _____*
 ค. ทำไมดมเฒ่าไม่ตักให้สั้น
- ผิวพรรณ : ก. นอยมีผิวผุคผอง
 ข. _____*
 ค. นอยมีผิวพรรณผุคผอง

- ผีเสื้อ : ก. กลัวอะไร ผีที่ใหม่มี
 ข. _____ *
 ค. กลัวอะไร ผีเสื้อที่ใหม่มี
- มีคปรา : ก. ระวังมีคจะบาคมือ
 ข. _____ *
 ค. ระวังมีคปราจะบาคมือ
- ยักษ์มาร : ก. เขามีรูปร่างใหญ่โตราวกับยักษ์
 ข. _____ *
 ค. เขามีรูปร่างใหญ่โตราวกับยักษ์มาร
- เล่ห์กล : ก. เขามีเล่ห์มาก
 ข. _____ *
 ค. เขามีเล่ห์กลมาก
- วรรคตอน : ก. เขียนหนังสือทองแว่นวรรค
 ข. _____ *
 ค. เขียนหนังสือทองแว่นวรรคตอน
- เสื่อสาด : ก. เกบเสื่อให้เรียบรอย
 ข. _____ *
 ค. เกบเสื่อสาดให้เรียบรอย
- เหงอไคล : ก. อากาศร้อนมากจนเหงอไคลซึม
 ข. _____ *
 ค. อากาศร้อนจนเหงอไคลไคลซึม

1.2.4 คำซ้อนที่เป็นนามประเภทที่ 4 ได้แก่คำซ้อนที่เป็นนามที่มีคำ
 2 คำที่ต่างชนิดกัน คำหนึ่งเป็นคำนาม อีกคำหนึ่งเป็นคำชนิดอื่น เมื่อรวมซ้อนกันแล้ว จะ
 กลายเป็นคำนามที่มีความหมายคล้ายหน่วยคำนามเดี่ยว

ตัวอย่าง

- แสงสว่าง : ก. ไฟฟ้าควมนี้มีแสงจามาก
 ข. ไฟฟ้าควมนี้สว่างจามาก
 ค. ไฟฟ้าควมนี้มีแสงสว่างจามาก
- ชัยชนะ : ก. เขามีชัยในการต่อสู้
 ข. เขาชนะในการต่อสู้
 ค. เขามีชัยชนะในการต่อสู้

1.3 การขยายคำ³ของคำซ้อนที่เป็นนาม

การขยายของคำซ้อนที่เป็นนามคือ การที่คำซ้อนที่เป็นนามสามารถขยายคำจาก 2 ออกเป็น 4 จังหวะ เท่าที่ค้นพบในคำซ้อนที่เป็นนามมีอยู่ 4 แบบด้วยกัน

1.3.1 แบบที่ 1 $XY \rightarrow AXAY$ 1.3.2 แบบที่ 2 $XY \rightarrow X^{**}BC^*Y$ 1.3.3 แบบที่ 3 $XY \rightarrow X_1^*Y_1^*X_2^*Y_2^*$ 1.3.4 แบบที่ 4 $XY \rightarrow XYD^{**}/DXY^{**}$ 1.3.1 แบบที่ 1 $XY \rightarrow AXAY$

คำซ้อนที่เป็น 2 หน่วยคำ (XY) ที่สามารถแทรกคำหน้าหน่วยคำต้นและหน่วยคำท้ายได้ ซึ่งเป็นคำที่มีรูปเหมือนกัน (AA) คำที่นำมาแทรกอาจเป็น

1. กริยา
2. วิเศษณ์
3. บุพบท
4. นาม

³การขยายคำ เป็นคำศัพท์ที่กาญจนา นาคสกุล อธิบายไว้ในหนังสืออักษรสาร ในหัวข้อเรื่อง "แบบการเสริมสร้อยในภาษาไทยและเขมร" หมายถึงคำที่มี 4 จังหวะ คำเสริมสร้อยเป็นคำคู่ เมื่อขยายคำคู่เป็น 4 จังหวะ จึงเรียกว่าคำขยาย

1. กริยา

ตัวอย่าง เช่น

เสียดกาลเสียดเวลาเป็นครั้งเป็นคราวมีตัวมีคนเห็นรูปเห็นร่างทำการทำงานหักจิตหักใจมีแบบมีแผนชักถอยชักคำเขาป่าเขาคงถือมีดถือพร้าผาเหลาผางอเป็นหลุมเป็นบ่อ

2. วิเศษณ์

ตัวอย่าง เช่น

ถูกแบบถูกแผนทุกกาลทุกเวลาหลายครั้งหลายหนผิดของผิดทางเหมือนยักเหมือนมาร

3. บุพบท

ตัวอย่าง เช่น

ตามกาลตามเวลาทั้งทวิทั้งสินตามแบบตามแผนในป่าในดงกลางป่ากลางดงสั้นเร็วสั้นแรงไกลหลุมไกลบ่อ

4. นาม

ตัวอย่าง เช่น

เรื่องผีเรื่องสงใจยักษ์ใจมารน้ำจิตน้ำใจหัวใจหัวใจ1.3.2 แบบที่ 2 $XY \rightarrow X^*CY^*$

คำซ้อนที่เป็นนามวางคู่อาจนำคำ 2 คำ ที่มีรูปต่างกันและมีเสียง

สัมผัสมาแทรกกลางได้

ตัวอย่าง

กายโตโอซาม

1.3.3 แบบที่ 3 $XY \rightarrow X_1^* Y_1^* X_2^* Y_2^*$

คำซ้อนที่เป็นนามคุณหนึ่งอาจนำคำซ้อนที่เป็นนามอีกคุณหนึ่งมาวางซ้อน คำที่ 2 และคำที่ 3 มีเสียงสัมผัส

ตัวอย่าง

บานของห้องหอ

ตึกกว้านบานเรือน

ป่าคองพงไพร

เทือกเถาเหลลากอ

1.3.4 แบบที่ 4 $XY \rightarrow XYD^*/D^*XY$

คำซ้อนที่เป็นนามคุณหนึ่งขยายออกได้เป็น 3 คำ (แบบ 4 ขยาย)

ตัวอย่าง

ภูตผีปีศาจ

ชีวิตจิตใจ

ผีสังนางไม้

ซาทาสบรวาร

ระบำรำฟ้อน

ครูบาอาจารย์

1.4 การศึกษาเกี่ยวกับที่มาทางภาษาของคำซ้อนที่เป็นนาม

คำซ้อนที่เป็นนามมีที่มาจากแหล่งต่าง ๆ กัน คำซ้อนบางคู่เป็นคำไทยล้วน บางคู่เป็นคำไทยกับต่างประเทศ บางคู่เป็นคำไทยกับภาษาอื่น โดยเฉพาะคำภาษาอื่นบางคำอาจเลื่อนความหมายไปและไม่มีที่ใช่โดยลำพังคำเดียว มักจะใช้ควบคู่กันเสมอ

จากที่ผู้เขียนได้ค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาของคำที่มาซ้อนกันเป็นคำซ้อน อาจจำแนกออกได้ดังนี้

1.4.1 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำไทยล้วน

1.4.2 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำต้นเป็นคำไทยและคำท้ายเป็นคำ

ต่างประเทศ

1.4.2.1 คำไทยและคำบาลีสันสกฤต

1.4.2.2 คำไทยและคำเขมร

1.4.2.3 คำไทยและคำภาษาอื่น ๆ นอกจากข้อ 1.4.2.1

และ 1.4.2.2

คำไทย

1.4.3 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำต้นเป็นคำต่างประเทศ และคำท้ายเป็น

1.4.3.1 คำบาลีสันสกฤตและคำไทย

1.4.3.2 คำเขมรและคำไทย

1.4.3.3 คำภาษาอื่น ๆ นอกจากข้อ 1.4.3.1 และ 1.4.3.2

1.4.4 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำต่างประเทศล้วน

1.4.5 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำต้นเป็นคำไทยและคำท้ายเป็นคำภาษาอื่น

1.4.5.1 คำไทยและคำไทยถิ่นเหนือ

1.4.5.2 คำไทยและคำไทยถิ่นใต้ ✓

1.4.5.3 คำไทยและคำไทยถิ่นอีสาน

1.4.6 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำต้นเป็นคำภาษาอื่นและคำท้ายเป็นคำไทย

1.4.6.1 คำไทยถิ่นเหนือและคำไทย

1.4.6.2 คำไทยถิ่นใต้และคำไทย ✓

1.4.6.3 คำไทยถิ่นอีสานและคำไทย

1.4.1 คำซ้อนที่เป็นคำนามประกอบด้วยคำไทยล้วน

ตัวอย่าง

ช่องทาง	ทิวแถว	แบบแผน	วีรรอย	เหลลากอ
หมวดหมู่	หนทาง	หลุมบ่อ	ดูทาง	ตัวตน

1.4.2 คำซ้อนที่เป็นนามประกอบด้วยคำไทยและคำต่างประเทศ

1.4.2.1 คำไทยและคำบาลีสันสกฤต

ตัวอย่าง

แกน <u>สาร</u> (บ.ส.)	วัน <u>वार</u> (ส.)
เกาม <u>มูล</u> (บ.ส.)	ชา <u>ทาส</u> (ส.บ.)
บวง <u>บาศ</u> (ส.)	

1.4.2.2 คำไทยและคำเขมร

ตัวอย่าง

คนเคิมแบบฉบับผู้ลละองมีคพราคอกกวง

1.4.2.3 คำไทยและคำภาษาอื่น ๆ นอกจากข้อ 1.4.2.1

และ 1.4.2.2

ตัวอย่าง

คนเกา (ม.)

1.4.3 คำซ้อนที่เป็นนามที่ประกอบด้วยคำต่างประเทศและคำไทย

1.4.3.1 คำบาลีสันสกฤตและคำไทย

ตัวอย่าง

รูปราง (ส.บ.)รูปโฉม (ส.บ.)ทรพยสิน (ส.)การรงาน (บ.)วรรคตอน (ส.)เชตแดน (บ.)กาลเวลา (ส.)จิตใจ (บ.)มูลคา (ส.บ.)

1.4.3.2 คำเขมรและคำไทย

ตัวอย่าง

ทรวงอกใครงราง

1.4.4 คำซ้อนที่เป็นนามที่ประกอบด้วยคำต่างประเทศล้วน
คำบาลีสันสกฤตล้วน

จรรยา มารยาท	ยศศักดิ์	ทรัพย์สินสมบัติ
ยักษ์มาร	มิตรสหาย	
เภทภัย	อิทธิฤทธิ์	

1.4.5 คำซ้อนที่เป็นนามที่ประกอบด้วยคำต้นเป็นคำไทยและคำท้าย

เป็นคำภาษาถิ่น

1.4.5.1 คำไทยและคำไทยถิ่นเหนือ

ตัวอย่าง

ครุบา : บา = หลวงพ่อ หลวงตา ขรัวตา คำเรียกพระภิกษุแก่
อายุตั้งแต่ 50-60 ปีขึ้นไป

ตัวอย่าง ครุบาปัญญา = หลวงพ่อปัญญา

เสื่อสาค : สาค = เสื่อ

ตัวอย่าง สาคเต็ม = เสื่อผิวไม้ เสื่อรำแพน

ทองคำ : คำ = ทอง

ตัวอย่าง ชันคำ = ชันทองคำ เงินคำ = เงินทอง
คำว่าทอง หมายถึงทองอย่างอื่นที่ไม่ใช่ทองคำ เช่น
ทองเหลือง ทองแดง

เหงอไคล : ไคล = เหงอ ไทยเหนือใช้ได้ บางที่พูดรวมว่า เหงอไค

1.4.5.2 คำไทยและคำไทยถิ่นใต้

ตัวอย่าง

มีคพร้า : พร้า = มีค

เสื่อสาค : สาค = เสื่อ

ตัวอย่าง เอาสาคมาปู = เอาเสื่อมาปู

1.4.5.3 คำไทยและคำไทยถิ่นอีสาน

ตัวอย่าง

กลืนอาย : อาย = กลืนงูงิ้ว : งิ้ว = งูมีขา ตัวสีแดงคล้ายจิ้งเหลน
แต่ตัวเล็กกว่าศึกกวาน : กวาน = ศาลาโรงเรียนสาธารณะตัวอย่าง "ปลูกเรือนชานอย่าให้ไกลกวาน"ผีสาบ : สาบ = ผี มักเรียกกันว่า ผีสาบมีคพรา : พรา = มีคใหญ่เสื่อสาค : สาค = เสื่อเพื่อนเกล : เกล = เพื่อนเหงื่อโคล : โคล = เหงื่อที่ปนกับละอองแห่งกรัง
อยู่ตามร่างกายโคลนทม : ทม = โคลน เสน

1.4.6 คำซ้อนที่เป็นนามประกอบด้วยคำต้นเป็นคำไทยถิ่นและคำไทย

1.4.6.1 คำไทยถิ่นเหนือและคำไทย

ตัวอย่าง

เยี่ยงอย่าง : เยี่ยง = อย่าง

ตัวอย่าง ทุกเยี่ยง = ทุกอย่าง

หนทาง : หน = ทิศ ทาง

1.4.6.2 คำไทยถิ่นใต้และคำไทย

เท่าที่คนควา ยังไม่มีปรากฏ

1.4.6.3 คำไทยถิ่นอีสานกับคำไทย

ตัวอย่าง

ถอยคำ : ถอย = คำพูด ถอยคำ คำที่ถลาตัวอย่าง "ตานมวนถอย ถนควอน" (สูง)

- บาดแผล : บาด = แผล
- ภูเข : ภู = เป็นเขาที่สูงชันเป็นจอม ภูเขาก็เรียก
- หยุกยา : หยุก = ยารักษาโรค มักใช้คู่กับคำว่า ยา
วาหยุกยา
- เยี่ยงอย่าง : เยี่ยง = เยี่ยง อย่าง เหมือน
ตัวอย่าง "มิตรคลนิมิตร เยี่ยงพระองค์ เอาแก่"
(ศิลป์) เยี่ยงก็ใช้
- ผุยผง : ผุย = ผง
ตัวอย่าง ผุยผง = ผงละเอียด
- โภยภัย : โภย = ภัย อันตราย
ตัวอย่าง "ฉีกเป็นคฤหัสถ์โภย พันเยื้อง (ศิลป์)"
- หนทาง : หน = ครั้ง ทาง ทิศ
ตัวอย่าง "แยงหนดำ กะไตทอง เทวราช"
(ศิลป์)

สรุป

- ตอนที่ 1 หมวดคำซ้อนที่เป็นนาม
- คำซ้อนที่เป็นนาม ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยคได้ 4 อย่าง คือ
- ก. เป็นหน่วยประธานของประโยค
 - ข. เป็นหน่วยกรรมตรงของประโยค
 - ค. เป็นหน่วยกรรมรองของประโยค

การศึกษาองค์ประกอบของคำซ้อนที่เป็นนาม แบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ

1.1 ชนิดของคำทางไวยากรณ์

ชนิดของคำทางไวยากรณ์ของคำซ้อนที่เป็นนาม แบ่งออกเป็นชนิดย่อย ๆ

ได้ 3 ชนิด คือ

1.1.1 คำซ้อนที่คำทั้งสองเป็นคำชนิดเดียวกัน คือ คำนามทั้งสองคำ

1.1.2 คำซ้อนที่เป็นนามที่คำทั้งสองเป็นคำต่างชนิดกัน คือ คำนาม และ คำกริยาอกรรมยอย

1.1.3 คำซ้อนที่เป็นนามที่มีคำทั้งสองเป็นคำต่างชนิดกัน คือ คำนาม และ คำกริยาสกรรม

1.2 ความหมาย

คำซ้อนที่เป็นนามอาจแบ่งประเภทตามความหมายของคำที่นำมาซ้อนกัน แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1.2.1 ประเภทที่ 1 คำซ้อนที่มีคำนาม 2 คำ เรียงซ้อนกันแล้ว ยังคงทำหน้าที่เป็นคำนาม ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก สามารถใช้แทนที่กันในแต่ละประโยคได้ เพราะเป็นคำชนิดเดียวกัน และทำหน้าที่เดียวกันกับหน่วยคำเดิมทั้งสอง เช่น การงาน

1.2.2 ประเภทที่ 2 คำซ้อนที่เป็นนาม ที่มีนาม 2 คำ เรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นแบบคำอุปมา คำซ้อนที่เป็นนามนี้ไม่สามารถใช้แทนที่ในประโยคของหน่วยคำเดิมได้ เช่น ลูทาง

1.2.3 ประเภทที่ 2 คำซ้อนที่เป็นนามที่มี 2 คำ เรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คำใดคำหนึ่งมีใช้ในรูปประโยคปัจจุบัน แต่อีกคำหนึ่งไม่ค่อยมีที่ใช้ อาจเป็นคำโบราณ คำภาษาถิ่น จะต้องนำไปซ้อนกันเสมอ เพราะคำหนึ่งจะต้องอาศัยความหมายของอีกคำหนึ่งเสมอไป เช่น หนูกยา

คำซ้อนที่เป็นนามประเภทที่ 3 แบ่งออกเป็นประเภทย่อย ๆ ได้

2 ประเภท

1.2.3.1 คำต้นของคำซ้อนที่เป็นนาม ไม่มีที่ใช้ในรูปประโยคปัจจุบัน เช่น มูลคำ

1.2.3.2 คำท้ายของคำซ้อนที่เป็นนาม ไม่มีที่ใช้ในรูปประโยคปัจจุบัน เช่น ทองคำ

1.2.4 ประเภทที่ 4 คำซ้อนที่เป็นนามที่มีคำ 2 คำ ที่ต่างชนิด คำหนึ่งเป็นคำนาม อีกคำหนึ่งเป็นคำชนิดอื่น เมื่อรวมซ้อนกันแล้วจะกลายเป็นคำนามที่มีความหมายคล้ายหน่วยคำนามเดี่ยว เช่น แสงสว่าง

1.3 การขยายของคำซ้อนที่เป็นนาม

การขยายของคำซ้อนที่เป็นนาม คือ การที่คำซ้อนที่เป็นนามสามารถขยายคำคู่จาก 2 ออกเป็น 4 จังหวะ เท่าที่คนพบมีอยู่ 4 แบบด้วยกัน

1.3.1 แบบที่ 1 $XY \rightarrow AXAY$ เช่น ทำการทำงาน

คำซ้อนที่เป็นนาม 2 หน่วยคำ (XY) ที่สามารถแทรกคำหน้าหน่วยคำต้นและหน่วยคำท้ายซึ่งเป็นคำที่มีรูปเหมือนกัน (AA) คำที่นำมาแทรกอาจเป็น

1. คำกริยา เช่น เป็นครั้งเป็นคราว
2. คำวิเศษณ์ เช่น ทุกกาลทุกเวลา
3. คำบุพบท เช่น กลางป่ากลางดง
4. คำนาม เช่น น้ำจิตน้ำใจ

1.3.2 แบบที่ 2 $XY \rightarrow X^*B^*C^*Y$

คำซ้อนที่เป็นคำนามบางคู่ อาจนำคำ 2 คำ ที่มีรูปต่างกันและมีเสียงสัมผัสมาแทรกกลางได้ เช่น ถวยโตโฮาม

1.3.3 แบบที่ 3 $XY \rightarrow X_1^*Y_1^*X_2^*Y_2^*$

คำซ้อนที่เป็นนามคู่หนึ่ง อาจจะนำคำซ้อนที่เป็นนามคู่หนึ่งมาควบซ้อนคำที่ 1 และที่ 3 มีเสียงสัมผัส เช่น บ้านของ/ทองหอ

1.3.4 แบบที่ 4 $XY \rightarrow XYD^*/D^*XY$

คำซ้อนที่นามคู่หนึ่งขยายออกได้เป็น 3 คำ แต่มี 4 พยางค์ เช่น ภูผีปีศาจ ชีวิตจิตใจ

1.4 การศึกษาเกี่ยวกับที่มาทางภาษาของคำซ้อนที่เป็นนาม

ภาษาของคำที่นำมาซ้อนกันเป็นคำซ้อนอาจจำแนกออกได้ดังนี้

1.4.1 คำซ้อนที่เป็นนามที่ประกอบด้วยคำไทยล้วน

1.4.2 คำซ้อนที่เป็นนามที่ประกอบด้วยคำไทยและคำต่างประเทศ

1.4.2.1 คำบาลีสันสกฤตและคำไทย

1.4.2.2 คำไทยและคำเขมร

1.4.2.3 คำไทยและคำภาษาอื่น นอกจากข้อ 1.4.2.1 และ
1.4.2.2

1.4.3 คำซ้อนที่เป็นนามประกอบด้วยคำต่างประเทศและคำไทย

1.4.3.1 คำบาลีสันสกฤตและคำไทย

1.4.3.2 คำเขมรและคำไทย

1.4.3.3 คำภาษาอื่น ๆ และคำไทย

1.4.4 คำซ้อนที่เป็นนามที่ประกอบด้วยคำต่างประเทศล้วน
เป็นคำบาลีสันสกฤตล้วน

1.4.5 คำซ้อนที่เป็นนามที่ประกอบด้วยคำต้นเป็นคำไทยและคำท้ายเป็น

คำภาษาจีน

1.4.5.1 คำไทยและคำไทยจีนเหนือ

1.4.5.2 คำไทยและคำไทยจีนใต้

1.4.5.3 คำไทยและคำไทยจีนอีสาน

1.4.6 คำซ้อนที่เป็นนามประกอบด้วยคำต้นเป็นคำไทยจีนและคำไทย

1.4.6.1 คำไทยจีนเหนือและคำไทย

1.4.6.2 คำไทยจีนใต้และคำไทย

1.4.6.3 คำไทยจีนอีสานและคำไทย

ตอนที่ 2

หมวดคำซ้อนที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยากรรม

คำซ้อนที่เป็นคำกริยากรรมคือ คำ 2 คำ ที่มีความหมายอาจอยู่ได้โดยลำพัง อาจจะปรากฏร่วมกันในตำแหน่งที่ 2 ของกรอบประโยค 1 ก. และตำแหน่งที่ 3 ของกรอบ 1 ข. ได้ เรียกว่า คำซ้อนที่เป็นกริยากรรม

ตัวอย่าง กรอบ 1 ก. นาม กริยากรรม แล้ว
 กรอบ 1 ข. นาม กำลัง กริยากรรม
 เช่น ก. นงหยุดพักแล้ว
 ข. นงกำลังหยุดพัก
 ก. ชีวิตคับสูญแล้ว
 ข. ชีวิตกำลังคับสูญ

ในตัวอย่าง คำว่า หยุดพัก คับสูญ ถือว่าเป็นคำซ้อนที่เป็นกริยากรรม

คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยคได้ประการเดียว คือ ทำหน้าที่เป็นกริยากรรม เช่น

เชอพอนรำแล้ว
เชอกำลังพอนรำ

การศึกษาองค์ประกอบของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรม

2.1 ชนิดของคำทางไวยากรณ์ของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมชนิด 2 คำ
 แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

2.1.1 คำทั้งสองเป็นคำกริยากรรม แบบ $n_o + n_o \rightarrow n_o$

ตัวอย่าง

คุณเคย	เคยชิน	คลาดแคลว	คลาดเคลื่อน	เจ็บป่วย
แตกแยก	คับสูญ	ทองเที่ยว	ฉับแปร	ไผ่ฉั้น
พอร่า	พลาคลพลัง	มุ่งหมาย	รวงหลน	รับรุก
ลมตาย	หักพัง	หยุดพัก	หมคสั้น	หมุนเวียน
มั่วสุม	สูญหาย	วอควาย	แตกราว	ลมจม

2.1.2 คำทั้งสองเป็นคำกริยากรรม แบบ $n_1 + n_2 \rightarrow n_3$

ตัวอย่าง

นำพา บากบั่น บ่ายเบี่ยง พลิกผัน

2.2 ความหมาย

คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมแบ่งตามความหมายของคำที่นำมาซ้อนกันได้เป็น

3 ประเภท คือ

2.2.1 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมประเภทที่ 1 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมที่มีคำกริยา 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก สามารถใช้แทนที่กันในแต่ละประโยคได้ เพราะเป็นคำชนิดเดียวกัน และทำหน้าที่อย่างเดียวกันกับหน่วยคำเดิมทั้งสอง

ตัวอย่าง

- คำว่า กลั้มกลายเป็นคนชั่วไปได้
- ก. เขากลั้มเป็นคนชั่วไปได้
 - ข. เขากลายเป็นเป็นคนชั่วไปได้
 - ค. เขากลั้มกลายเป็นเป็นคนชั่วไปได้
- คุณเคย :
- ก. เขาคุณกับชีวิตแบบนั้น
 - ข. เขาเคยกับชีวิตแบบนั้น
 - ค. เขาคุณเคยกับชีวิตแบบนั้น
- เคยชิน :
- ก. เขาเคยกับการเดินทางคนเดียว
 - ข. เขาชินกับการเดินทางคนเดียว
 - ค. เขาเคยชินกับการเดินทางคนเดียว

- คลาดแคล้ว : ก. เขาคลาดจากอันตราย
 ข. เขาแคล้วจากอันตราย
 ค. เขาคลาดแคล้วจากอันตราย
- คลาดเคลื่อน : ก. คำให้การของเขาคลาดจากความจริง
 ข. คำให้การของเขาเคลื่อนจากความจริง
 ค. คำให้การของเขาคลาดเคลื่อนจากความจริง
- เจ็บป่วย : ก. เขาเจ็บ
 ข. เขาป่วย
 ค. เขาเจ็บป่วย
- คับสูญ : ก. ชีวิตคับ
 ข. ชีวิตสูญ
 ค. ชีวิตคับสูญ
- แยกแยก : ก. เขาแตกกับภรรยา
 ข. เขาแยกกับภรรยา
 ค. เขาแตกแยกกับภรรยา
- ทองเที่ยว : ก. เขาทองไปในทะเล
 ข. เขาเที่ยวไปในทะเล
 ค. เขาทองเที่ยวไปในทะเล
- เปลี่ยนแปร : ก. อากาศเปลี่ยนไป
 ข. อากาศแปรไป
 ค. อากาศเปลี่ยนแปรไป
- ผันแปร : ก. ชีวิตผันไป
 ข. ชีวิตแปรไป
 ค. ชีวิตผันแปรไป

- พลาตพลั่ง : ก. สิ้นยังรูปพลาต
 ข. นักปราชญ์ยังรูปพลั่ง
 ค. เขาพลาตพลั่งเสียที่แกชาศึก
- พอนรำ : ก. เขอพอนบนเวที
 ข. เขอรำบนเวที
 ค. เขอพอนรำบนเวที
- มัวสูม : ก. เขามัวมูมกับการพนัน
 ข. เสือสูมอยู่ในตะกร้า
 ค. เขามัวสูมมูมกับการพนัน
- มุงหมาย : ก. เขามุงจะเป็นทหาร
 ข. เขาหมายจะเป็นทหาร
 ค. เขามุงหมายจะเป็นทหาร
- รวงหลน : ก. สตางครววงจากกระเป่า
 ข. สตางคหลนจากกระเป่า
 ค. สตางครววงหลนจากกระเป่า
- รีบรุก : ก. เขารีบไปบอกข่าว
 ข. เขารุกไปบอกข่าว
 ค. เขารีบรุกไปบอกข่าว
- ลมตาย : ก. ชางลมแล้ว
 ข. ชางตายแล้ว
 ค. ชางลมตายแล้ว
- วอควาย : ก. บานวอคไปหลายหลัง
 ข. ทลาควายเสียแล้ว
 ค. บานวอควายไปหลายหลัง

- วางเปล่า : ก. หอง^วน^ววาง
 ข. ชว^วคน^วเปล^วา
 ค. หอง^วน^ววาง^วเปล^วา
- สืบเสาะ : ก. เขา^สสืบ^สห^สาน^สอง^สจ^สน^สพ^ส
 ข. เขา^สเส^สาะ^สห^สาน^สอง^สจ^สน^สพ^ส
 ค. เขา^สสืบ^สเส^สาะ^สห^สาน^สอง^สจ^สน^สพ^ส
- สูญหาย : ก. เ^งน^งฉ^งน^งสูญ^งห^งม^งค^ง
 ข. เ^งน^งฉ^งน^งห^งาย^งห^งม^งค^ง
 ค. เ^งน^งฉ^งน^งสูญ^งห^งาย^งห^งม^งค^ง
- หักพัง : ก. สะ^พาน^พห^พัก^พแล^พว^พ
 ข. สะ^พาน^พพ^พัง^พแล^พว^พ
 ค. สะ^พาน^พห^พัก^พพ^พัง^พแล^พว^พ
- หมุนเวียน : ก. โลก^หม^หน^หร^หอบ^หค^หว^หง^หอา^หท^หิ^หต^หย^ห
 ข. เ^รง^วเ^วียน^วร^วอบ^วโม^วส^วถ^ว 3 ^วร^วอบ^ว
 ค. โลก^หม^หน^หเ^วียน^วร^วอบ^วค^วว^วง^วอา^วท^วิ^วต^วย^ว
- หยุดพัก : ก. เขา^หย^หค^หเ^วียน^ว
 ข. เขา^หพ^หัก^หเ^วียน^ว
 ค. เขา^หย^หค^หพ^หัก^หเ^วียน^ว
- แอบอ้าง : ก. เขา^แอ^แบ^แเ^อา^อซ^ออ^อเ^อม^อมา^อใ^อ
 ข. เขา^ออ^อง^อเ^อา^อซ^ออ^อเ^อม^อมา^อใ^อ
 ค. เขา^แอ^แบ^แอ^อง^อเ^อา^อซ^ออ^อเ^อม^อมา^อใ^อ
- แตกราว : ก. แก^วแ^วท^วก^วแล^ว
 ข. แก^วร^วา^วว^วแล^ว
 ค. เขา^แท^แก^แร^แา^แว^แก^แน^แแล^แว^แ

2.2.2 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมประเภทที่ 2 ได้แก่ คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมที่มีคำกริยา 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมแบบคำอุปมา คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมนี้ไม่สามารถใช้แทนที่ในแต่ละประโยคของหน่วยคำเดิมได้

คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมประเภทที่ 2 แบ่งออกเป็นชนิดย่อย ๆ ได้

2 ชนิด

2.2.2.1 คำทั้งสองเป็นคำกริยากรรม

ตัวอย่าง

ดมจน

- ก. เรือดมแล้ว
 ข. เรือจนแล้ว
 ค. เขาดมจนแล้ว

2.2.2.2 คำทั้งสองเป็นคำกริยาสกรรม

ตัวอย่าง

คลิคลาย

- ก. เขาคลิแล้ว
 ข. เขาคลายแล้ว
 ค. เหตุการณ์เริ่มคลิคลายแล้ว

นำพา

- ก. เขานำองกัสมาน
 ข. เขาพานองกัสมาน
 ค. เขาไม่นำพาตอญาติพี่น้อง

บากบั่น

- ก. เขาบากถึงไม้
 ข. เขาบั่นถึงไม้
 ค. เขาบากบั่นในการงาน

บายเบี่ยง

- ก. เขาบายหน้าไปทางทิศตะวันออก
 ข. เขาเบี่ยงตัว
 ค. เขาบายเบี่ยงไม่ยอมทำงาน

2.2.3 คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการประเภทที่ 3 ได้แก่คำซ้อนที่เป็นกริยา
 อกรรมที่มีค่ากริยา 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม
 คำใดคำหนึ่งมีที่ใช้ในรูปประโยคปัจจุบัน แต่อีกคำหนึ่งไม่คอยมีที่ใช้ อาจเป็นคำโบราณ คำ
 ภาษาดั้ง จะต้องนำไปซ้อนกันเสมอ เพราะคำหนึ่งจะต้องอาศัยความหมายของอีกคำหนึ่งเป็น
 หลัก

คำซ้อนประเภทนี้แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

2.2.3.1 คำต้นของคำซ้อนที่เป็นกริยาอาการไม่มีที่ใช้ในรูป
 ประโยคปัจจุบัน

ตัวอย่าง

คำว่า คร่ำครวญ : ก. ____*

ข. เขาครวญถึงเธอ

ค. เขาคร่ำครวญถึงเธอ

ชวนเซ : ก. ____*

ข. เขาเซไปปะทะเธอ

ค. เขาชวนเซไปปะทะเธอ

ทรีกตรอง : ก. ____*

ข. จะทำอะไรควرتรงเสียก่อน

ค. จะทำอะไรควرتรีกตรองเสียก่อน

เทียบโต : ก. ____*

ข. เขาโตซ่า

ค. เขาเทียบโตซ่า

โบยบิน : ก. ____*

ข. นกบินไปในอากาศ

ค. นกโบยบินไปในอากาศ

เลื่องลือ : ก. ____*
 ข. ชาวลือไปไกล
 ค. ชาวเลื่องลือไปไกล

แวดล้อม : ก. ____*
 ข. นักเรียนล้อมรอบตัวครู
 ค. นักเรียนแวดล้อมตัวครู

2.2.3.2 คำทายของคำซ่อนประเภทที่ 3 ไม่ใช้ที่ไ้ในรูปประโยค

ปัจจุบัน

ตัวอย่าง

เกี่ยวของ : ก. เขาเกี่ยวเป็นญาติของฉัน

ข. ____*

ค. เขาเกี่ยวของเป็นญาติของฉัน

เกี่ยวเนื่อง : ก. เขาเกี่ยวเป็นญาติ

ข. ____*

ค. เขาเกี่ยวเนื่องเป็นญาติฉัน

คล้องจอง : ก. ซอฉันคล้องกับซอเธอ

ข. ____*

ค. ซอฉันคล้องจองกับซอเธอ

คิดอ่าน : ก. เขาคิดเลข

ข. ____*

ค. เขาคิดอ่านจะทำการปฏิวัติ

แตกฉาน : ก. กองทัพแตกแล้ว

ข. ____*

ค. กองทัพแตกฉานแล้ว

- ลนหลาม : ก. นำลนแล้ว
 ข. _____*
 ค. ประชาชนลนหลามแล้ว
- สืบเนอง : ก. เขาสืบมาจากตระกูลนักรบ
 ข. _____*
 ค. เขาสืบเนองมาจากตระกูลนักรบ
- ล็กทรอ : ก. พันถนนล็กมาก
 ข. _____*
 ค. พันถนนล็กทรอมาก

2.3 การขยายของคำซ้อนที่เป็นกริยาอาการ

การขยายของคำซ้อนที่เป็นกริยาอาการ คือ การที่คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการสามารถขยายคำจาก 2 ออกเป็น 4 จึงหว่า เพื่อที่ถนนในคำซ้อนที่เป็นกริยาอาการมีอยู่ 4 แบบด้วยกัน

2.3.1 แบบที่ 1 $XY \longrightarrow AXAY$

2.3.2 แบบที่ 2 $XY \longrightarrow X_1^* Y_1^* X_2^* Y_2^*$

2.3.3 แบบที่ 3 $XY \longrightarrow XB^* Y^* C$

2.3.4 แบบที่ 4 $XY \longrightarrow XY^* Z^* Z$

2.3.1 แบบที่ 1 $XY \longrightarrow AXAY$

คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการ 2 หน่วยคำ (XY) ที่สามารถแทรกคำหน้าหน่วยคำคนและหน่วยคำท้ายได้ ซึ่งเป็นคำที่มีรูปเหมือนกัน (AA) คำที่นำมาแทรกอาจเป็น

2.3.1.1 คำช่วยกริยา

คำวิเศษณ์

คำบุพบท

2.3.1.2 คำช่วยกริยา ไคแก

จะคับจะสูญ จะมุงจะหมาย จงบากจงบน
จะพลาจจะพลึง จะรวงจะหลน

2.3.1.3 คำบุพบท ไคแก

ทั้งคลาดทั้งเคลอน ถึงลมถึงตาย ทั้งเจ็บทั้งปวด

2.3.2 แบบที่ 2 $XY \rightarrow X_1 Y_1^* X_2^* Y_2$

คำซ้อนที่เป็นกริยาอกรรมคู่หนึ่งอาจจะนำคำซ้อนที่เป็นกริยาอกรรม
คู่หนึ่งมาควมซ้อน คำที่ 2 และคำที่ 3 มีเสียงสัมผัส

ตัวอย่าง

พูดจาวาขาน

2.3.3 แบบที่ 3 $XY \rightarrow X^* B Y C$

คำซ้อนที่เป็นกริยาอกรรมคู่หนึ่ง อาจจะนำคำ 2 คำที่มีรูปต่างกัน
และมีเสียงสัมผัสมาแทรกระหว่างคำซ้อนไค

ตัวอย่าง

ลมหายตายจาก

2.3.4 แบบที่ 4 $XY \rightarrow X Y^* Z Z$

คำที่เป็นคำกริยาอกรรมคู่หนึ่ง อาจจะนำคำ 2 คำมาซ้อนคำต้น
มีเสียงสัมผัสกับคำท้ายของคำซ้อนเดิม

ตัวอย่าง

พลิกพันคนชีพ

2.4 การศึกษาเกี่ยวกับที่มาทางภาษาของคำซ้อนที่เป็นกริยาอกรรม

คำซ้อนที่เป็นกริยาอกรรมมีที่มาจากแหล่งต่าง ๆ กัน คำซ้อนบางคู่เป็นคำ
ไทยล้วน บางคู่เป็นคำไทยกับคำต่างประเทศ บางคู่เป็นคำไทยกับภาษาถิ่น โดยเฉพาะคำ
ภาษาถิ่นบางคำอาจเลื่อนความหมายไปและไม่มีที่ใช้โดยลำพังคำเดียว มักใช้คู่กับคำอื่นเสมอ

จากที่ผู้เขียนได้ค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาของคำที่มาซ้อนกันเป็นคำซ้อนที่เป็น
 กริยาอาการ อาจจำแนกออกได้ดังนี้

2.4.1 คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการที่ประกอบด้วยคำไทยล้วน

ตัวอย่าง

คุ้นเคย	เคยชิน	ทองเที่ยว	รวงหลน	เจ็บป่วย
แตกแยก	มุ่งหมาย	รีบรุก	ลมตาย	หักพัง
หยุดพัก	หมดสิ้น	หมุนเวียน	มั่วสุม	วอดวาย
นำพา	บากบั่น	บายเบี่ยง	แตกราว	ลมจม

2.4.2 คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการที่ประกอบด้วยคำต้นเป็นคำไทยและคำ

ท้ายเป็นคำต่างประเทศ

2.4.2.1 คำไทยและคำบาลีสันสกฤต

ตัวอย่าง

คืบสูณ (บ.)

2.4.2.2 คำไทยกับคำเขมร

ตัวอย่าง

ฉับแปร

เหาะเหิร

เขี้ยวขจี

2.4.3 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำต้นเป็นคำต่างประเทศและคำท้ายเป็น

คำไทย

2.4.3.1 คำบาลีสันสกฤตและคำไทย

ตัวอย่าง

สูณหาย

สูณเปล้า

2.4.4 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำต่างประเทศล้วน
คำซ้อนที่มีคำเขมรทั้งสองคำ

ตัวอย่าง

รำฟอน

2.4.5 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมประกอบด้วยคำไทยและคำภาษาถิ่น

2.4.5.1 คำไทยและคำไทยถิ่นเหนือ

2.4.5.2 คำไทยและคำไทยถิ่นใต้

ตัวอย่าง

เกี่ยวซอง : ซอง = กังวาล หวงโย คิคถึง
แขวนเกี่ยว

ตัวอย่าง เอาเสื่อไปซองไว้ = เอาเสื่อไปเกี่ยวไว้

2.4.5.3 คำไทยกับคำไทยถิ่นอีสาน

ตัวอย่าง

เหลือหลอ : หลอ = เหลือ

คิคอาน : อาน = คิค นับ

เกี่ยวซอง : ซอง = คิค เกี่ยวพัน

ตัวอย่าง เป็นคั้งเครือซอง คาคอพันอยู่ (สุด)

2.4.6 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมประกอบด้วยคำต้นเป็นคำไทยถิ่นและคำ

ท้ายเป็นคำไทย

2.4.6.1 คำไทยถิ่นเหนือและคำไทย

ตัวอย่าง

แวกลอม : แวก = ลอม รอบ ๆ เช่น พันองเพ็นพองแวกเต็มเฮือน

2.4.6.2 คำไทยถิ่นใต้และคำไทย

ตัวอย่าง

ชวนเซ : ชวน = เซ โขเซ

ทริกตรอง : ทริก = ทริกตรอง

2.4.6.3 คำไทยถิ่นอีสานและคำไทย

ตัวอย่าง

ชวนเซ : ชวน = เซ ตั้งตัวไม่ตรง มักใช้ควบกับเซ ว่า
ชวนเซ หรือ เซชวน

ตริกตรอง : ตริก = นึกคิด บางทีก็ใช้ว่า ตริกตรอง

ลุดวาง : ลุด = ถึง ลุดวาง ห้าง ถวาย ลุดอำนาจ = ลุดอำนาจบุญ

สรุป

ตอนที่ 2 หมวดคำซ้อนที่เป็นกริยากรรม

คำซ้อนที่เป็นกริยากรรม ทำหน้าที่เป็นกริยาที่ไม่มีนามตามหลังได้

การศึกษาของประกอบของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมแบ่งออกได้เป็น 4 หัวข้อคือ

2.1 ชนิดของคำทางไทยากรณ

ชนิดของคำทางไทยากรณ ของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมชนิด 2 คำ แบ่ง

ออกเป็น 2 ชนิด คือ

2.1.1 คำทั้งสองเป็นคำกริยากรรม

2.1.2 คำทั้งสองเป็นคำกริยากรรม

2.2 ความหมาย

คำซ้อนที่เป็นคำกริยากรรมอาจแบ่งประเภทตามความหมายของคำที่นำมา
มาซ้อนกัน แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

2.2.1 ประเภทที่ 1 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมที่มีคำกริยา 2 คำเรียงซ้อน
กัน ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมนัก สามารถใช้แทนที่กันในแต่ละประโยค
ได้ เช่น ทองเที่ยว

2.2.2 ประเภทที่ 2 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมที่มีคำกริยา 2 คำเรียงซ้อน
กันแล้ว ความหมายของคำซ้อนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นแบบคำอุปมา คำซ้อนนี้ไม่สามารถ
ใช้แทนที่ในประโยคของหน่วยคำเดิมได้ แบ่งเป็นชนิดย่อย ๆ ได้ 2 ชนิดคือ

2.2.2.1 คำซ้อนที่มีคำทั้งสองเป็นคำกริยากรรม เช่น แตร้าว

2.2.2.2 คำซ้อนที่มีคำทั้งสองเป็นคำกริยากรรม เช่น คลลคลาย

2.2.3 ประเภทที่ 3 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมที่มีคำกริยา 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก คำใดคำหนึ่งมีที่ใช้ในรูปประโยคปัจจุบัน แต่อีกคำหนึ่งไม่ค่อยมีที่ใช้ อาจเป็นคำโบราณ คำภาษาถิ่น จะต้องนำไปซ้อนกันเสมอ เพราะคำหนึ่งจะต้องอาศัยความหมายของอีกตัวหนึ่งเป็นหลัก คำซ้อนประเภทนี้แบ่งออกเป็นชนิดย่อยได้ 2 ชนิดคือ

2.2.3.1 คำต้นของคำซ้อนเป็นคำที่ไม่มีที่ใช้ในรูปประโยคปัจจุบัน
เช่น ครำครวญ

2.2.3.2 คำท้ายของคำซ้อนเป็นคำที่ไม่มีที่ใช้ในรูปประโยคปัจจุบัน
เช่น เกี้ยวของ

2.3 การขยายตัวของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรม

การขยายตัวของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรม มีอยู่ 4 แบบด้วยกันคือ

2.3.1 แบบที่ 1 $XY \rightarrow AXAY$

คำซ้อนที่เป็นกริยากรรม 2 หน่วยคำ (XY) ที่สามารถแทรกคำหน้าหน่วยคำต้นและหน่วยคำท้ายได้ จึงเป็นคำที่มีรูปเหมือนกัน (AA) คำที่นำมาแทรกอาจเป็น

2.3.1.1 คำช่วยกริยา เช่น จงบากจงมัน

2.3.1.2 คำวิเศษณ์ เช่น ไม่ลมไม่ตาย

2.3.1.3 คำบุพบท เช่น ถึงลมถึงตาย

2.3.2 แบบที่ 2 $XY \rightarrow X_1Y_1^*X_2^*Y_2$

คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมคู่หนึ่งอาจจะนำคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมคู่หนึ่งมาควมซ้อน คำที่ 2 และคำที่ 3 มีเสียงสัมผัส เช่น พุกจาววาน

2.3.3 แบบที่ 3 $XY \rightarrow XB^*YC$

คำซ้อนที่เป็นคำกริยากรรม อาจจะนำคำ 2 คำที่มีรูปต่างกันและมีเสียงสัมผัสแทรกกลางได้ เช่น ลมหายตายจาก

2.3.4 แบบที่ 4 $XY \rightarrow XYZZ$

คำที่เป็นกริยากรรมคู่หนึ่ง อาจจะนำคำ 2 คำมาต่อท้าย คำต้นมีเสียงสัมผัสกับคำท้ายของคำซ้อนเดิม เช่น พลิกฟื้นคืนชีพ

2.4 การศึกษาเกี่ยวกับที่มาของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรม

ภาษาของคำที่มาซ้อนกัน อาจจำแนกออกได้ดังนี้

2.4.1 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมประกอบด้วยคำไทยล้วน

2.4.2 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมประกอบด้วยคำไทยและคำต่างประเทศ

2.4.2.1 คำไทยและคำบาลีสันสกฤต

2.4.2.2 คำไทยและคำเขมร

2.4.3 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมประกอบด้วยคำต่างประเทศและคำไทย

2.4.3.1 คำบาลีสันสกฤตและคำไทย

2.4.4 คำซ้อนที่เป็นคำต่างประเทศล้วน

คำซ้อนที่เป็นคำเขมรทั้งสองคำ

2.4.5 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมประกอบด้วยคำไทยและคำไทยถิ่น

2.4.5.1 คำไทยและคำไทยถิ่นเหนือ

2.4.5.2 คำไทยและคำไทยถิ่นใต้

2.4.5.3 คำไทยและคำไทยถิ่นอีสาน

2.4.6 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมประกอบด้วยคำไทยถิ่นและคำไทย

2.4.6.1 คำไทยถิ่นเหนือและคำไทย

2.4.6.2 คำไทยถิ่นใต้และคำไทย

2.4.6.3 คำไทยถิ่นอีสานและคำไทย

ตอนที่ 3

หมวดคำข้อนที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยากรรมย่อย

คำข้อนที่เป็นกริยากรรมย่อย คือคำ 2 คำที่มีความหมายอาจอยู่ได้โดยลำพัง อาจปรากฏในช่องว่างของกรอประโยค ซึ่งมี 5 ตำแหน่งและมี กว่า อยู่ด้วย เรียกว่า คำข้อนที่เป็นกริยากรรมย่อย

นาม _____ กว่า นาม แล้ว
 ตัวอย่าง เสือ เกา แก่ กว่า กระโปรง แล้ว
น้อง คอรัน กว่า พี่ แล้ว

ในตัวอย่าง คำว่า เกาแก่ คอรัน ถือว่าเป็นคำข้อนที่เป็นกริยากรรมย่อย

คำข้อนที่เป็นกริยากรรมย่อย ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยคได้

1. ทำหน้าที่เป็นกริยากรรมย่อย ในประโยคที่มีคำว่า กว่า ตามหลัง

ตัวอย่างเช่น ลูก เก่ง กล้า กว่า พ่อ แล้ว

2. ทำหน้าที่เป็นคำคุณศัพท์ ซึ่งเป็นคำที่ขยายคำนามในนามวลี แบ่งออกเป็น

2.1 ทำหน้าที่ขยายคำนามในนามวลีซึ่งเป็นหน่วยประธานของประโยค

ตัวอย่างเช่น เด็ก เกียจคร้าน ไม่ มา โรง เรียน

คน มี ขยัน ทำ การ งาน

2.2 ทำหน้าที่ขยายคำนามในนามวลีซึ่งเป็นหน่วยกรรมตรงของประโยค เช่น

ครู ไม่ ชอบ เด็ก คอรัน

น้อง นิยม คน เก่ง กล้า

2.3 ทำหน้าที่ขยายคำนามในนามวลี ซึ่งเป็นหน่วยกรรมรองของประโยค เช่น

แม่ เพิ่ง ให้ เงิน เด็ก ยากจน

3. ทำหน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ขยายคำกริยาของประโยค

3.1 ที่มีคำว่าอย่างนำหน้า เช่น อย่าง เจ็บ ปวด อย่าง คอรัน

ตัวอย่าง

- เด็กร้องอย่างเจ็บปวด
- เขาพูดอย่างถือวัน
- เขายอมแพเซอย่างราบคาบ
- เขานั่งอย่างเงี้ยสงบ
- เขาทำงานอย่างซื่อตรง
- เขาเห็นภาพอย่างเคนชัด
- เสื้อคำรามอย่างดูร้าย
- นาฬิกาเดินอย่างเที่ยงตรง

3.2 ที่มีคำว่า จน นำหน้า

ตัวอย่าง

- เขาค้มจนมีนเมา
- นอยทำงานหนักจนชบผอม
- เขาซัดหินจนสีกรรอน
- เขาคักเหล็กจนโคงงอ

การศึกษาองค์ประกอบของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อย

3.1 ชนิดของคำทางไวยากรณ์ ของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมชนิด 2 คำ แบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ

3.1.1 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อย ที่มีส่วนประกอบเป็นคำกริยากรรมย่อยทั้ง 2 คำ แบบ กอย + กอย → กอย

เช่น	เจ็บ <u>ปวด</u>	ถือ <u>วัน</u>	มี <u>น</u> เมา
	สูง <u>อม</u>	สี <u>ก</u> รอน	หยิ่ง <u>ย</u> โส
	แข็ง <u>แกรง</u>	แคะ <u>แกร</u> น	โค <u>ง</u> งอ
	โง <u>ง</u> เซลา	เงี้ย <u>บ</u> สงบ	ชบ <u>ช</u> น

ชุกชุม	ชุมนุม	ข้อตรง
ชีวิตเขี้ยว	เคนซัด	คราย
เที่ยงตรง	ทรุกโทรม	บึงคิง
มายา	รามเรียม	เลวทราม
สวยงาม	เหี่ยวแห้ง	เหี่ยวเฉา
อ่อนนุ่ม	อ่อนน้อม	ใหญ่โต
แหลมคม	แห้งแล้ง	นั่งเงี้ยว
นั่งเฉย	แจ่มใส	เล็กน้อย
เจ็บช้ำ	ปลอกโปรง	

3.1.2 คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการยอย ที่มีส่วนประกอบเป็นคำกริยาอาการ

ทั้ง 2 คำ แบบ ก_อ + ก_อ → ก_{อย}

เช่น ฟุ้งเฟ้อ ลมจม

3.1.3 คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการยอยที่มีส่วนประกอบเป็นคำสรรพนามกริยาและ

คำกริยาอาการยอย แบบ ก_ส + ก_อ → ก_{อย}

เช่น ฉีกขาด อคทน

3.1.4 คำซ้อนที่เป็นคำกริยาอาการยอยที่มีส่วนประกอบเป็นคำกริยาอาการ

ยอย และคำกริยาสรรพนาม แบบ ก_{อย} + ก_ส → ก_{อย}

เช่น เกลี้ยงเกลา

3.1.5 คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการและคำกริยาอาการยอย แบบ ก_อ + ก_{อย} → ก_{อย}

เช่น พอเหมาะ

3.1.6 คำซ้อนที่เป็นคำกริยาสรรพนามและคำกริยาอาการยอย แบบ

ก_ส + ก_{อย} → ก_{อย}

เช่น เค็ดขาด

3.2 ความหมาย

ในการแบ่งประเภทของคำซ้อนตามความหมายของคำที่นำมาซ้อนกัน อาศัยการพิจารณาจาก

1. ความหมายของคำ 2 คำ และเมื่อเป็นคำซ้อนเหมือนกันหรือแตกต่างกัน
2. คำ 2 คำ และคำซ้อนสามารถใช้แทนที่กันในแต่ละประโยคได้หรือไม่
3. คำทั้งสองมีที่ใช้ในรูปปัจจุบันหรือไม่

คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อยแบ่งออกเป็น 5 ประเภทคือ

3.2.1 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อยประเภทที่ 1 ได้แก่คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อยที่มีคำ 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก สามารถใช้แทนที่กันในแต่ละประโยคได้ เพราะเป็นคำชนิดเดียวกันและทำหน้าที่อย่างเดียวกันกับหน่วยคำเดิมทั้งสอง

ตัวอย่าง

เก่งกล้า	:	ก. เขา <u>เก่ง</u> มาก
		ข. เขา <u>กล้า</u> มาก
		ค. เขา <u>เก่งกล้า</u> มาก
แฉะรา	:	ก. เขา <u>แฉะ</u> มากแล้ว
		ข. เขา <u>รา</u> มากแล้ว
		ค. เขา <u>แฉะรา</u> มากแล้ว
เกาแก่	:	ก. เขาเป็น <u>คนเกา</u> ของพี่น้อง
		ข. เขาเป็น <u>คนแก่</u> ของพี่น้อง
		ค. เขาเป็น <u>คนเกาแก่</u> ของพี่น้อง
กลาหาญ	:	ก. เขา <u>กล้า</u> มาก
		ข. เขา <u>หาญ</u> มาก
		ค. เขา <u>กล้าหาญ</u> มาก

- กล้าแข่ง : ก. เขาเป็นคนกล้า
 ข. เขาเป็นคนแข่ง
 ค. เขาเป็นกล้าแข่ง
- แข่งกระด้าง : ก. เขาเป็นคนแข่ง
 ข. เขาเป็นคนกระด้าง
 ค. เขาเป็นคนแข่งกระด้าง
- แข่งแกรง : ก. เขาเป็นคนแข่ง
 ข. เขาเป็นคนแกรง
 ค. เขาเป็นคนแข่งแกรง
- เครงชริม : ก. เขาทำหน้าเครง
 ข. เขาทำหน้าชริม
 ค. เขาทำหน้าเครงชริม
- แคะแกรีน : ก. รูปร่างของเขาแคะ
 ข. รูปร่างของเขาแกรีน
 ค. รูปร่างของเขาแคะแกรีน
- โคงงอ : ก. เหล็กโคงแล้ว
 ข. เหล็กงอแล้ว
 ค. เหล็กโคงงอแล้ว
- ง้อชลา : ก. น้อยง้อกวานนิด
 ข. น้อยชลากวานนิด
 ค. น้อยง้อชลากวานนิด
- เงี้ยบสงบ : ก. นักเรียนเงี้ยบแล้ว
 ข. นักเรียนสงบแล้ว
 ค. นักเรียนเงี้ยบสงบแล้ว

- เจ็บขำ : ก. เขาเจ็บไปทั้งตัว
 ข. เขาขำไปทั้งตัว
 ค. เขาเจ็บขำไปทั้งตัว
- เจ็บปวด : ก. เขาเจ็บแล้ว
 ข. เขาปวดแล้ว
 ค. เขาเจ็บปวดแล้ว
- แจ่มใส : ก. หน้าเธอแจ่มจิ่ง
 ข. หน้าเธอใสจิ่ง
 ค. หน้าเธอแจ่มใสจิ่ง
- โฉมเขลา : ก. เขาเป็นคนโฉม
 ข. เขาเป็นคนเขลา
 ค. เขาเป็นคนโฉมเขลา
- ชุกชุม : ก. ชโมยชุกมาก
 ข. ชโมยชุมมาก
 ค. ชโมยชุกชุมมาก
- ชีคเวี้ยว : ก. หน้าของเขชีคมาก
 ข. หน้าของเขเวี้ยวมาก
 ค. หน้าของเขชีคเวี้ยวมาก
- ช้อตรง : ก. เขาช้อต่อขอ
 ข. เขาตรงต่อขอ
 ค. เขาช้อตรงต่อขอ
- ชุ่มดม : ก. เขาชุ่มไปมาก
 ข. เขาดมไปมาก
 ค. เขาชุ่มดมไปมาก

- คอรน : ก. เขากอเหลือเกิน
 ข. เขารนเหลือเกิน
 ค. เขาคอรนเหลือเกิน
- ุราย : ก. สุนัชัทวนัคุมาก
 ข. สุนัชัทวนัรายาก
 ค. สุนัชัทวนัคุรายาก
- เคนช้ค : ก. ภาพนเคนมาก
 ข. ภาพนชคมาก
 ค. ภาพนเคนชคมาก
- ึ่งตรง : ก. นาฟีการเอนนัเทยงคี
 ข. นาฟีการเอนนัครงคี
 ค. นาฟีการเอนนัเทยงครงคี
- ทรุกโทรม : ก. บานหลงนัทรกแลว
 ข. บานหลงนัทรมแลว
 ค. บานหลงนัทรกทรมแลว
- ึ่งเงียม : ก. เขานิงแลว
 ข. เขาเงยบแลว
 ค. เขานิงเงยบแลว
- ึ่งเฉย : ก. เขานิงแลว
 ข. เขาเฉยแลว
 ค. เขานิงเฉยแลว
- าบขอ : ก. เขาบาแลว
 ข. เขาบอแลว
 ค. เขาบาบอแลว

- บั้งคั้ง : ก. เขาทำหนาบั้ง
 ข. เขาทำหนาคั้ง
 ค. เขาทำหนาบั้งคั้ง
- บุกเนา : ก. ของบุกแล้ว
 ข. ของเนาแล้ว
 ค. ของบุกเนาแล้ว
- เปื่อยยุ่ย : ก. เขาคมเนอจนเปื่อย
 ข. เขาคมเนอจนยุ่ย
 ค. เขาคมเนอจนเปื่อยยุ่ย
- เพะปลูก : ก. เขาเพาะกล้วยไม้
 ข. เขาปลูกกล้วยไม้
 ค. เขาเพาะปลูกกล้วยไม้
- ฟกชำ : ก. แขนของเขาฟกไปทั่ว
 ข. แขนของเขาชำไปทั่ว
 ค. แขนของเขาฟกชำไปทั่ว
- มีนเมา : ก. เขามีนแล้ว
 ข. เขาเมาแล้ว
 ค. เขามีนเมาแล้ว
- รวมเวียน : ก. พันรวมแล้ว
 ข. พันเวียนแล้ว
 ค. พันรวมเวียนแล้ว
- ลาชา : ก. เขามาลากกว่าเพื่อน
 ข. เขามาชากกว่าเพื่อน
 ค. เขามาลาชากว่าเพื่อน

- เลวทราม : ก. เขาเลวมาก
 ข. เขาทรามมาก
 ค. เขาเลวทรามมาก
- โศกเศร้า : ก. เขาโศกมาก
 ข. เขาเศร้ามาก
 ค. เขาโศกเศร้ามาก
- สีกรอน : ก. หินสีแล้ว
 ข. หินกรอนแล้ว
 ค. หินสีกรอนแล้ว
- สูงจอม : ก. มะม่วงสูงแล้ว
 ข. มะม่วงสูงจอมแล้ว
 ค. มะม่วงสูงจอมแล้ว
- สวยงาม : ก. เขาสวยมาก
 ข. เขางามมาก
 ค. เขาสวยงามมาก
- สุขสบาย : ก. เขาสุขกว่าเขา
 ข. เขาสบายกว่าเขา
 ค. เขาสุขสบายกว่าเขา
- เหี่ยวแห้ง : ก. ดอกไมเหี่ยวแล้ว
 ข. ดอกไมแห้งแล้ว
 ค. ดอกไมเหี่ยวแห้งแล้ว
- เหี่ยวเฉา : ก. คนไมเหี่ยวแล้ว
 ข. คนไมเฉาแล้ว
 ค. คนไมเหี่ยวเฉาแล้ว

- ใหญ่โต : ก. เสือตัวใหญ่มาก
 ข. เสือตัวโตมาก
 ค. เสือตัวใหญ่โตมาก
- แหลมคม : ก. มีคเลมน์แหลม
 ข. มีคเลมน์คม
 ค. มีคเลมน์แหลมคม
- แข็งแฉง : ก. คินแฉงมาก
 ข. ผนแฉงมาก
 ค. คินแฉงแฉงมาก
- อนนั่ม : ก. หนงนอน
 ข. หนงนนม
 ค. หนงนอนนั่ม

3.2.2 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อยประเภทที่ 2 ได้แก่คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อยที่มีคำกริยา 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เป็นแบบคำอุปมา คำซ้อนนี้ไม่สามารถใช้แทนที่ในแต่ละประโยคของหน่วยคำเดิมได้ แบ่งออกเป็นชนิดย่อย ๆ ได้ 4 ชนิด คือ

3.2.2.1 คำซ้อนที่มีคำทั้งสองเป็นกริยากรรมย่อย

ตัวอย่าง

- ปลอดโปรง : ก. แฉงนี้ปลอดคน
 ข. บานนี้โปรงดี
 ค. อากาศที่ปลอดโปรง
- ฟุงเฟอ : ก. ฝุนฟุง
 ข. เงินเฟอ
 ค. เขาฟุงเฟอขึ้นทุกวัน

3.2.2.2 คำซ้อนที่มีคำทั้งสองเป็นคำกริยาอาการ

ตัวอย่าง

- ลมจม : ก. เรือลมแลว
 ข. เรือจมแลว
 ค. เขาลมจมนคราวัน

3.2.2.3 คำซ้อนที่มีคำต้นเป็นกริยาอาการ และคำท้ายเป็น

คำกริยาอาการย่อย

ตัวอย่าง

- พอเหมาะ : ก. เขามีเงินพอ
 ข. เสื้อตัวนี้เหมาะกะกับเชอ
 ค. นิสัยเขาพอเหมาะกะกับภรรยา

3.2.2.4 คำซ้อนที่มีคำต้นเป็นคำกริยาอาการและคำท้ายเป็น

คำกริยาอาการย่อย

ตัวอย่าง

- เด็ดขาด : ก. เขาเด็ดคอกไม้
 ข. เสื้อขาด
 ค. เขาเป็นคนเด็ดขาด

3.2.3 คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการย่อยประเภทที่ 3 ได้แก่คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการย่อยที่มีคำกริยา 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก คำใดคำหนึ่งมีที่ใช้ในรูปประโยคปัจจุบัน แต่อีกคำหนึ่งไม่ค่อยมีที่ใช้อาจเป็นคำโบราณ คำภาษาถิ่น จะต้องนำไปซ้อนกันเสมอไปเพราะคำหนึ่งจะต้องอาศัยความหมายของอีกคำหนึ่งเป็นหลัก

แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

3.2.3.1 คำต้นของคำซ้อนที่เป็นกริยาอาการไม่มีที่ใช้ในรูปประโยคปัจจุบัน

ตัวอย่าง

เกียจคร้าน : ก. ____*
 ข. เขาคร้านที่จะพูด
 ค. เขาเกียจคร้านในการงาน

แกล้วกล้า : ก. ____*
 ข. เขากล้ามาก
 ค. เขาแกล้วกล้ามาก

เข้มแข็ง : ก. ____*
 ข. เขาเป็นคนแข็ง
 ค. เขาเข้มแข็งในการงาน

คร่ำครี : ก. ____*
 ข. ครูคนนี้คร่ำจ้ง
 ค. ครูคนนี้คร่ำจ้ง

ซอกซำ : ก. ____*
 ข. เขาซำมาก
 ค. เขาซอกซำมาก

แซมซน : ก. ____*
 ข. หน้าของเขาซนซนกว่าเดิม
 ค. หน้าของเขาแซมซนซนกว่าเดิม

เซื่องซึม : ก. ____*
 ข. ท่าทางของเขาเซื่องซึมมาก
 ค. ท่าทางของเขาเซื่องซึมไปมาก

แน่วแน : ก. ____*
 ข. ใจของเขาแนในตัวเขา
 ค. ใจของเขาแน่วแนในตัวเขา

- มั่งมี : ก. ____*
 ข. เขามีเงินมาก
 ค. เขามั่งมีที่สุดในเมือง
- เยือกเย็น : ก. ____*
 ข. เขาเป็นคนใจคอเย็น
 ค. เขาเป็นคนใจคอเยือกเย็น
- อึกโรย : ก. ____*
 ข. หน้าตาของเขาโรยมาก
 ค. หน้าตาของเขาอึกโรยมาก
- อาจหาญ : ก. ____*
 ข. เขาหาญมาว่าฉัน
 ค. เขาอาจหาญมาว่าฉัน
- ออนเพลี้ย : ก. ____*
 ข. เขาเพลี้ยมาก
 ค. เขาออนเพลี้ยมาก

3.2.3.2 คำซ้อนที่คำท้ายเป็นคำที่ไม่ค่อยมีที่ใช้ในภาษาไทย

- ตัวอย่าง
- กว้างขวาง : ก. ห้องกว้างขวางมาก
 ข. ____*
 ค. ห้องกว้างขวางมาก
- เก่งกาจ : ก. เขาเก่งกาจกว่าเธอ
 ข. ____*
 ค. เขาเก่งกาจกว่าเธอ

- คคเคี้ยว : ก. คลองน้ำคคมาก
 ข. ____*
 ค. คลองน้ำคคเคี้ยวมาก
- งเง่า : ก. เด็กคนงเง่ามาก
 ข. ____*
 ค. เด็กคนงเง่ามาก
- งง้ง : ก. เด็กคนงง้งมาก
 ข. ____*
 ค. เด็กคนงง้งมาก
- จจ้าน : ก. เด็กคนปากจจจจ้งเลย
 ข. ____*
 ค. เด็กคนปากจจจ้านจจ้งเลย
- ฉฉเลียว : ก. เขาเป็นคนฉฉ
 ข. ____*
 ค. เขาเป็นคนฉฉฉเลียว
- ชชว : ก. เขาชวมาก
 ข. ____*
 ค. เขาชวชวมาก
- ชชว : ก. น้ำชชมาก
 ข. ____*
 ค. เขาชชชวมาก
- คคคน : ก. มะม่วงคคมาก
 ข. ____*
 ค. มะม่วงชนคคไปหมค

- ต้นเขิน : ก. คลองต้นแล้ว
 ข. ____*
 ค. คลองต้นเขินแล้ว
- ท่าชา : ก. เขามีจิตใจท่า
 ข. ____*
 ค. เขามีจิตใจท่าชา
- bungเหียง : ก. ของในตูbungมาก
 ข. ____*
 ค. ของในตูbungเหียงมาก
- รายกาจ : ก. เขารายกับเขมาก
 ข. ____*
 ค. เขารายกาจกับเขมาก
- รายนคาบ : ก. พนคนรายมาก
 ข. ____*
 ค. ทะลสงบรายคาบ
- โลงโถง : ก. หองนี้โลงจัง
 ข. ____*
 ค. หองนี้โลงโถงจัง
- เสราสรอย : ก. เขามีทาทางเสรามาก
 ข. ____*
 ค. เขามีทาทางเสราสรอยมาก
- ไหมเอี่ยม : ก. ปากกาคามนี้ไมเยมาก
 ข. ____*
 ค. ปากกาคามนี้ไมเยมที่ไคียว

- ออนแอ : ก. ร่างกายของเขาออนกำลังลง
 ข. _____*
 ค. ร่างกายของเขาออนแล้วลง
- อวนพี : ก. เขากินจุมากจนอวน
 ข. _____*
 ค. เขากินจุมากจนอวนพี
- อวนทวน : ก. เขาอวนกว่าเดิมมาก
 ข. _____*
 ค. เขาอวนทวนกว่าเดิมมาก

3.2.4 คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการประเภทที่ 4 ได้แก่ คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการย่อยที่มีคำกริยา 2 คำ เรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนยังคงคล้ายเดิม คำ 2 คำนับเป็นคำต่างชนิดกัน ไม่สามารถใช้แทนที่กันในแต่ละประโยคได้ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด

3.2.4.1 คำซ้อนที่ประกอบด้วยกริยาอาการย่อยและกริยาอาการ

ตัวอย่าง

- เกลี้ยง เกลา : ก. หน้าเขาเกลี้ยงมาก
 ข. เขาเกลาไม่
 ค. หน้าเขาเกลี้ยงเกลามาก

3.2.4.2 คำซ้อนที่ประกอบด้วยกริยาอาการและกริยาอาการ

ตัวอย่าง

- ฉีก ขาด : ก. เขาฉีกเส้น
 ข. เส้นขาด
 ค. เส้นฉีกขาด
- อดทน : ก. เด็กอดไหว
 ข. เด็กทนไหว
 ค. นอยเป็นคนอดทน

3.2.5 คำซ้อนประเภทที่ 5 ไค่แก่คำ 2 คำ ไม่มีใช้เมื่ออยู่แยกกัน ใช้ได้เฉพาะเมื่อเป็นคำซ้อน

ตัวอย่าง

แซ่เขื่อน : ก. *
 ข. *
 ค. รีบไปรีบมา ออย่าแซ่เขื่อน

เคียงสา : ก. *
 ข. *
 ค. เด็กคนนี้ยังไม่เคียงสา

คำว่า แซ่เขื่อน และ เคียงสา จัดว่าเป็นคำซ้อน เพราะมีความหมายเหมือนกันทั้งสองคำ

คำว่า แซ่เขื่อน แยกออกได้เป็น แซ เป็นคำไทยถิ่นเหนือ ซึ่งหมายความว่า ส่วนเขื่อน ก็หมายความว่า ซ่า เช่นเดียวกัน

คำว่า เคียงสา แยกออกได้เป็น เคียง เป็นภาษาเขมร ซึ่งหมายความว่า รุกข์ ส่วนสา เป็นคำไทยถิ่นใต้ หมายความว่า รุกข์ เช่นเดียวกัน

3.3 การขยายตัวของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมยอย

การขยายตัวของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมยอย คือ การที่คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมยอย สามารถขยายคำดูจาก 2 ออกเป็น 4 จังหวะ เท่าที่ค้นพบในคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมยอย มีอยู่ 5 แบบ คือ

3.3.1 แบบที่ 1 $XY \longrightarrow AXAY$

3.3.2 แบบที่ 2 $XY \longrightarrow X_1 Y_1^* X_2^* Y_2$

3.3.3 แบบที่ 3 $XY \longrightarrow BXC^*Y$

3.3.4 แบบที่ 4 $XY \longrightarrow BCXY^*/XYBC$

3.3.5 แบบที่ 5 $XY \longrightarrow DXY^*/XYD$

3.3.1 แบบที่ 1 $XY \rightarrow AXAY$

คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อย 2 หน่วยคำ (XY) ที่สามารถแทรก
คำหน้าหน่วยคำต้นและหน่วยคำท้ายได้ ซึ่งเป็นคำที่มีรูปเหมือนกัน (AA) คำที่มาแทรกอาจ
เป็น

1. คำช่วยกริยา
2. คำบุพบท
3. คำนาม
4. คำกริยา
5. คำวิเศษณ์

1. คำช่วยกริยา ตัวอย่างเช่น

ทองกลาทองแข่ง จะลึกจะกรอน

2. คำบุพบท ตัวอย่างเช่น

ทอง <u>กลา</u> ทอง <u>แข่ง</u>	ทอง <u>หยิ่ง</u> ทอง <u>ยโส</u>	ทอง <u>ซุ่ม</u> ทอง <u>ชน</u>
ทอง <u>ค้อ</u> ทอง <u>ร่น</u>	ทอง <u>เก้ง</u> ทอง <u>กลา</u>	ทอง <u>ซุ่ม</u> ทอง <u>ดม</u>
ทอง <u>มัน</u> ทอง <u>เมา</u>	ทอง <u>แข่ง</u> ทอง <u>แกร่ง</u>	ทอง <u>ซึก</u> ทอง <u>เขี้ยว</u>
ทอง <u>ลึก</u> ทอง <u>กรอน</u>	ทอง <u>เงียบ</u> ทอง <u>สงบ</u>	ทอง <u>คู้</u> ทอง <u>ร้าย</u>
ทอง <u>ทรุด</u> ทอง <u>โถม</u>	ทอง <u>ร้าย</u> ทอง <u>เรียว</u>	ทอง <u>เลว</u> ทอง <u>ทราม</u>
ทอง <u>ออน</u> ทอง <u>นม</u>	ทอง <u>แหลม</u> ทอง <u>คม</u>	ทอง <u>ฟัก</u> ทอง <u>ชำ</u>
ทอง <u>เสรา</u> ทอง <u>สรอย</u>	ทอง <u>ชอก</u> ทอง <u>ชำ</u>	ทอง <u>คด</u> ทอง <u>เคี้ยว</u>
ทอง <u>ออน</u> ทอง <u>เพ็ลย</u>		

3. คำนาม ตัวอย่างเช่น

หัว <u>ค้อ</u> หัว <u>ร่น</u>	คน <u>ค้อ</u> คน <u>ร่น</u>	ปาก <u>เก้ง</u> ปาก <u>กลา</u>
หน้า <u>ซึก</u> หน้า <u>เขี้ยว</u>	หน้า <u>บึ้ง</u> หน้า <u>คิ่ง</u>	ฟัน <u>ร้าย</u> ฟัน <u>เรียว</u>
หน้า <u>เหี้ยว</u> หน้า <u>แหง</u>	ใจ <u>เหี้ยว</u> ใจ <u>แหง</u>	บาน <u>ใหญ่</u> บาน <u>โต</u>
คน <u>ใหญ่</u> คน <u>โต</u>	เลม <u>ใหญ่</u> เลม <u>โต</u>	ฉน <u>แหง</u> ฉน <u>แดง</u>

4. คำกริยา ตัวอย่างเช่น

ทำหยยใส คูบคูมอม ทำบงทำทง
 รกสวยรกงำม นงนงนงเย

5. คำวิเศษณ์ ตัวอย่างเช่น

ยิงเลยิงทรำม มำนิงมำเย

3.3.2 แบบที่ 2 $XY \rightarrow X_1^* Y_1^* X_2^* Y_2^*$

คำซอนที่เปนกริยำอกรมยอยคูหนึ่ง อาจจะนำคำซอนที่เปนกริยำ
 อกรมยอย คูหนึ่งมาควบซอน คำที่ 2 และคำที่ 3 มีเสยงสัมผส

ตัวอยาง

สเรำสรอย/หงอยเงา

3.3.3 แบบที่ 3 $XY \rightarrow B^* X^* C^* / X^* B^* Y^* C^*$

คำซอนที่เปนกริยำอกรมยอยคูหนึ่ง อาจจะนำคำ 2 คำมาแทรก
 ระหวางคำซอนนังไ คำที่มาแทรกนังไมไซอคำเกยวกัน

ตัวอยาง

หน้าใหญใจใท ปีกกลาชาแงเง ลมหัวจมทาย

3.3.4 แบบที่ 4 $XY \rightarrow B^* C^* X^* Y^* / X^* Y^* B^* C^*$

คำซอนที่เปนกริยำอกรมยอยคูหนึ่ง อาจจะนำคำคูหนึ่งซึงมไซอ
 คำซอนมาควบซอนเปน 4 คำ มีเสยงสัมผสระหวางคำ 2 คูนัง

ตัวอยาง

เจบปวค/รวครำว หยิงยใสเ/โอหง พกซำ/คำเยีว
โงเำ/เำคูน ชูบมอม/ทรอมทรม เลวทรำม/คำซำ
ยำกจน/ซนคแน นิครูป/ชูบมอม

3.3.5 แบบที่ 5 $XY \rightarrow D^* X^* Y^* / X^* Y^* D^*$

คำซอนที่เปนกริยำอกรมยอยคูหนึ่ง อาจจะยายออกไคำเปน 3 คำ

แต่มี 4 พยางค

ตัวอย่าง

เก่งกล้า/สามารถ ลำบาก/ยากแค้น สงบ/ราบคาบ

3.3.6 แบบที่ 6 XY → XBCY

คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมยอยคู่หนึ่ง อาจมีคำ 2 คำ มีเสียงสัมผัส
ซึ่งไม่ใช่เป็นคำซ้อนมาแทรกกลางระหว่างคำซ้อนได้

ตัวอย่าง

ยากก็มีจน

3.4 การศึกษาเกี่ยวกับที่มาทางภาษาของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมยอย
คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมยอยมีที่มาจากแหล่งต่าง ๆ กัน คำซ้อนบางคู่เป็น
คำไทยล้วน บางคู่เป็นคำไทยกับคำต่างประเทศ บางคู่เป็นคำไทยกับภาษาถิ่น โดยเฉพาะ
คำภาษาถิ่นบางคำอาจเลื่อนความหมายไปและไม่มีที่ใช้โดยลำพังคำเดียว มักใช้คู่กับคำอื่น
เสมอ

จากการที่ผู้เขียนได้ค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาของคำที่นำมาซ้อนกับเป็นคำซ้อนที่
เป็นกริยากรรมยอย อาจจำแนกออกได้ดังนี้

3.4.1 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมยอยที่ประกอบด้วยคำไทยล้วน

ตัวอย่าง

เจ็บปวด	คือร้อน	มีนเมา
สูงจอม	โค้งงอ	ชุมชื่น
ชุกชุม	ชุกชอม	ชุกเขียว
เคนชัค	ดูร้าย	บังคัง
บายอ	สวยงาม	เหวแหง
เหี่ยวเฉา	อ่อนนุ่ม	อ่อนนิ่ม
ใหญ่โต	แหลมคม	แหงแลง
นิ่งเงียบ	นิ่งเฉย	แจ่มใส
ฟกช้ำ	เล็กน้อย	ฟุ้งเฟ้อ
เจ็บช้ำ	ลมจม	พอเหมาะ

3.4.2 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อที่มีคำต้นเป็นคำไทย และคำท้ายเป็น
คำต่างประเทศ

3.4.2.1 คำไทยและคำบาลีสันสกฤต

ตัวอย่าง

หึงยโส (บ.ส.)

แกชรา (ส.)

3.4.2.2 คำไทยและคำเขมร

ตัวอย่าง

กล้าแข็ง

ชุกชุม

ข้อตรง

สุขสำราญ

นมนวล

ร้ายกาจ

เชี่ยวชาญ

ยากลำบาก

เชี่ยวชาญ

โง่เขลา

3.4.2.3 คำไทยและคำภาษามอญ เก่งกาจ

3.4.3 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำต้นเป็นคำต่างประเทศและคำท้ายเป็น
คำไทย

3.4.3.1 คำภาษามอญและไทย

อัมชื้น

สังคเญียบ

3.4.3.2 คำเขมรและคำไทย

ขลากกลัว

สนุกสมาย

เค็ดชขาด

เก็ยจครัน

สังคเญียบ

3.4.4 คำต่างประเทศล้วน

1. คำเขมรล้วน

เกรียงไกร

ฉลากเฉลียว

อาจหาญ

อกทน

2. คำสันสกฤตและคำเขมร

โศกเศร้า

สุขสำราญ

3. คำบาลีสันสกฤตและภาษามอญ

สุขสบาย

3.4.5 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อยประกอบด้วยคำไทยและคำภาษาถิ่น

3.4.5.1 คำไทยและคำไทยเหนือ

ตัวอย่าง

ใหญ่หลวง : หลวง ไซ้หลวง มาก หัวหลวง = หัวใหญ่
 ทาหลวง = ตาใหญ่ ตาโต

สว่างแจ่ม : แจ่ม = สว่าง
 ตัวอย่าง ไกลแจ่ม = จวนสว่าง

โง่เขอะ : เขอะ = โง่ บางที่ใช้รวมกันเป็น เขอะง่าว

ค้อค่าน : ค่าน = ค้อ ค้อค่าน

ตัวอย่าง สะออนค่าน = เด็กค้อ บางที่ใช้ควบเป็นค้อค่าน

3.4.5.2 คำไทยและคำไทยถิ่นใต้

ตัวอย่าง

โถงโถง : โถง = ห่องโถง โถง

จนกรอบ : กรอบ = จน ขอบแยบ

ตัวอย่าง เคื่อนี้กรอบจัง

สว่างแจ่ม : แจ่ม = สว่าง

ตัวอย่าง เคื่อนแจ่ม = เคื่อนหงาย

เลวทราม : ทราม = เลว
เปื้อนยุย : ยุย = ทำให้รวน ยุย

3.4.5.3 คำไทยและคำไทยถิ่นอีสาน

ตัวอย่าง

(ข.) เศร้างร่อย : ก. โสก โสกเศร้าง รวงโรย
 ตัวอย่าง "เจ้าโพธิ์ศรีสร้อย ไบบออกนกเปล้า
 บแกวน หมากบ หวานจ้อย เขาเอียง บ ชื่นชม"

กว้างขวาง : ขวาง = กว้าง ขยายออก เจริญขึ้น
 ตัวอย่าง เมื่อหน้าหากจักขวาง เมืองขวาง

คคเคี้ยว : เคี้ยว = คค งอ
 ตัวอย่าง ไมค่อมเคี้ยวกกก่อง ไบบาง (สูง)

ชั่วช้า : ช้า = นาน หยาบ ช้า เลว ทราม

กกลั่น : มาก หลาย ถมไป เคลื่อนไป

อาจหาญ : อาจ = กล้า
 ตัวอย่าง อาจหาญ = กล้าหาญ

อ้วนพี : พี = อ้วน ใหญ่
 ตัวอย่าง พงพี ป่าใหญ่

ใหม่เอี่ยม : เอี่ยม = ใหม่ ผ่อง

3.4.6 คำซ้อนที่เป็นอกรรมย่อยประกอบด้วยคำต้นเป็นคำไทยถิ่นและคำท้าย

เป็นคำไทย

3.4.6.1 คำไทยถิ่นเหนือและคำไทย

ตัวอย่าง

เกี้ยวคร้าน : เกี้ยว = คร้าน

3.4.6.2 คำไทยถิ่นเหนือและคำไทย

ตัวอย่าง

- แซ่ เซี่ยน : แซ = แซ่
ตัวอย่าง ไปแล้วอย่าอยู่แซนะ = ไปแล้วอย่าอยู่แซนะ
- เคอะ เซิน : เคอะ = เกอเซิน เกอ
- ตำ เตี้ย : ตำ = เตี้ย ไม่นูง
ตัวอย่าง สู้ตำหว่าเราลุย = สู้เตี้ยกว่าเราเยอะ
- บอม ซำ : บอม = เจ็บซำ อ่อนเพลีย
ตัวอย่าง วันนี้ถูกตอยบอม = วันนี้ถูกตอยเจ็บมาก
- วอง ไว : วอง = คลองแควว วองไว
ตัวอย่าง เด็กคนนี้ทำงานวองจริง = เด็กคนนี้ทำงาน
คลองแคววจริง แกชกวองจริง = แกชกวองไวจริง

3.4.6.3 คำไทยถิ่นอีสานและคำไทยกลาง

ตัวอย่าง

- เกี้ยจ คร้าน : เกี้ยจ = คค โกง คร้าน
ตัวอย่าง นอนยามหนาว เบียดสาวเฟ่งเกี้ยจ (ปู่)
- เข้ม แข็ง : เข้ม กล้า แข็งแรง จัก
ตัวอย่าง โทธา เข้มขมใน แข็งเกี้ยค
- ช่อ ตรง : ตรง ไม่คค ช่อ = ตรง ๆ
- โจค เซลา : โจค = โง่ เซลา
- ฟก ซำ : บวม ซำ จู บวมทั้งตัวว่าฟก
- หงอย เหงา : เหงา เศร้าใจ
- เหือก แห้ง : เหือก = แห้ง หมคลง หาย
ตัวอย่าง "ให้ลูกทำการหลวง เหือกนางเบาฮอน"
(ศิลา)

สรุป

ตอนที่ 3 หมวดคำซ้อนที่ทำหน้าที่เป็นกริยากรรมย่อย
คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อยอาจทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยค

ได้ 3 อย่าง

1. ทำหน้าที่เป็นกริยากรรมย่อย ในประโยคที่มีคำว่า กว่า ตามหลัง
2. ทำหน้าที่เป็นคำคุณศัพท์ ขยายคำนามในวลี แบ่งออกเป็น
 - 2.1 ทำหน้าที่ขยายคำนามในนามวลีซึ่งเป็นหน่วยประธานของประโยค
 - 2.2 ทำหน้าที่ขยายคำนามในนามวลีซึ่งเป็นหน่วยกรรมตรงของประโยค
 - 2.3 ทำหน้าที่ขยายคำนามในนามวลีซึ่งเป็นหน่วยกรรมรองของประโยค
3. ทำหน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ขยายคำกริยาของประโยค
 - 3.1 ที่มีคำว่า อย่าง นำหน้า
 - 3.2 ที่มีคำว่า จน นำหน้า

การศึกษาของประกอบของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อย

3.1 ชนิดของคำทางไวยากรณ์

ชนิดของคำทางไวยากรณ์ของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อย ชนิด 2 คำ

แบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ

3.1.1 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อยที่มีส่วนประกอบเป็นคำกริยากรรม

ย่อยทั้ง 2 คำ

3.1.2 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อยที่มีส่วนประกอบเป็นคำกริยากรรม

ทั้งสองคำ

3.1.3 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อยที่มีส่วนประกอบเป็นคำกริยากรรม

และกริยากรรมย่อย

3.1.4 คำซ้อนที่เป็นคำกริยากรรมย่อยที่มีส่วนประกอบเป็นคำ คำกริยา

กรรมย่อยและคำกริยากรรม

3.2 ความหมาย

คำซ้อนที่เป็นคำกริยากรรมย่อยอาจแบ่งประเภทตามความหมายของคำที่นำมาซ้อนกัน แบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท

3.2.1 ประเภทที่ 1 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อยที่มีคำกริยา 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก สามารถใช้แทนที่กันในแต่ละประโยคได้ เช่น เก่งกล้า

3.2.2 ประเภทที่ 2 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อยที่มีคำกริยา 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นแบบคำอุปมา คำซ้อนนี้ไม่สามารถใช้แทนที่ในประโยคของหน่วยคำเดิมได้

3.2.2.1 คำซ้อนที่มีคำทั้งสองเป็นคำกริยากรรมย่อย เช่น เจ็บซ้ำ

3.2.2.2 คำซ้อนที่มีคำทั้งสองเป็นคำกริยากรรม เช่น ลมจม

3.2.2.3 คำซ้อนที่มีคำต้นเป็นคำกริยากรรมและคำท้ายเป็นคำ

กริยากรรมย่อย เช่น พอเหมาะ

3.2.2.4 คำซ้อนที่มีคำต้นเป็นคำกริยากรรมและคำท้ายเป็นคำ

กริยากรรมย่อย เช่น เกิดขาด

3.2.3 ประเภทที่ 3 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อยที่มีคำกริยา 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก คำใดคำหนึ่งมีใช้ในรูปประโยคปัจจุบัน แต่อีกคำหนึ่งไม่มีที่ใช้ จะต้องนำไปซ้อนกันเสมอไป แบ่งออกเป็น 2 ชนิด

3.2.3.1 คำต้นไม่มีที่ใช้ในรูปประโยคปัจจุบัน เช่น เกียจคร้าน

3.2.3.2 คำท้ายไม่มีที่ใช้ในรูปประโยคปัจจุบัน เช่น กว้างขวาง

3.2.4 ประเภทที่ 4 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมย่อยที่มีกริยา 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนยังคงคล้ายเดิม คำ 2 คำนั้นเป็นคำต่างชนิดกัน ไม่สามารถใช้แทนที่กันในแต่ละประโยคได้ แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

3.2.4.1 คำกริยาอาการยอยและกริยาสกรรม เช่น เกลี้ยง เกล้า

3.2.4.2 คำกริยาสกรรมและกริยาอาการยอย เช่น ฉีก ขาด

3.2.5 ประเภทที่ 5 คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการยอยที่มีคำกริยา 2 คำ ไม่มีที่
ใช้เมื่ออยู่ตามลำพัง ใช้ได้เฉพาะเป็นคำซ้อนเท่านั้น เช่น แซ่ แซ่

3.3 การขยายของคำซ้อนที่เป็นกริยาอาการยอย

การขยายของคำซ้อนที่เป็นกริยาอาการยอยมีอยู่ 6 แบบ คือ

3.3.1 แบบที่ 1 $XY \rightarrow AXAY$

คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการยอย 2 หน่วยคำ (XY) ที่สามารถแทรก
คำหน้าหน่วยคำต้นและหน่วยคำท้ายได้ ซึ่งเป็นคำที่มีรูปเหมือนกัน (AA) คำที่มาแทรกอาจเป็น

1. คำช่วยกริยา เช่น ตอง กลา ตอง แซ่ง

2. คำบุพบท เช่น ท่ง กลา ท่ง แซ่ง

3. คำนาม เช่น หัว คอ หัว ร่น

4. คำกริยา เช่น ทำ ยั้ง ทำ ยะ โล

5. คำวิเศษณ์ เช่น ยั้ง เลว ยั้ง ทราม

3.3.2 แบบที่ 2 $XY \rightarrow X_1^* Y_1^* X_2^* Y_2^*$

คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการยอยคู่หนึ่ง อาจจะนำคำซ้อนที่เป็นกริยา
อาการยอยคู่หนึ่งมาควมซ้อน คำที่ 2 และคำที่ 3 มีเสียงสัมผัส เช่น เฝ้า สรอย / หอง อย เฝ้า

3.3.3 แบบที่ 3 $XY \rightarrow B^* X C^* Y / X B^* Y C^*$

คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการยอยคู่หนึ่ง อาจจะนำคำ 2 คำมาแทรก
ระหว่างคำซ้อนนั้นได้ คำที่นำมาแทรกไม่ใช่คำเดียวกัน เช่น หน้า ใหญ่ ใจ โต ลม หัว จม ท่าย

3.3.4 แบบที่ 4 $XY \rightarrow B C^* X Y / X Y B C^*$

คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการยอยคู่หนึ่ง อาจจะนำคำคู่หนึ่งซึ่งไม่ใช่
คำซ้อนมาควม ซ้อนเป็น 4 คำ มีเสียงสัมผัสระหว่างคำคู่หนึ่ง เช่น เจ็บ ปวด / ราว ราว ฉิ รูป ขุ่น ผอม

3.3.5 แบบที่ 5 $XY \rightarrow D^* X Y / X Y D^*$

คำซ้อนที่เป็นกริยาอาการยอยคู่หนึ่ง อาจขยายออกได้เป็น 3 คำ
แต่มี 4 พยางค์ เช่น เก่ง กล้า / สามารถ ลำบาก / ยาก แค้น

3.3.6 แบบที่ 6 $XY \rightarrow X^*BCY$

คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมยอยคู่หนึ่ง อาจมีคำ 2 คำมีเสียงสัมผัสกัน ซึ่งไม่ใช่คำซ้อนมาแทรกกลางระหว่างคำซ้อนได้ เช่น ยากคีมจับ

3.4 การศึกษาเกี่ยวกับที่มาทางภาษาของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมยอย
ภาษาของคำที่นำมาซ้อนกัน อาจจำแนกได้ดังนี้

3.4.1 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมยอยที่ประกอบด้วยคำไทยล้วน

3.4.2 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมยอยที่ประกอบด้วยคำไทยและคำต่าง

ประเทศ

3.4.2.1 คำไทยและคำบาลีสันสกฤต

3.4.2.2 คำไทยและคำเขมร

3.4.2.3 คำไทยและคำภาษาอื่น ๆ

3.4.3 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำต่างประเทศและคำไทย

3.4.3.1 คำภาษามอญและคำไทย

3.4.3.2 คำเขมรและคำไทย

3.4.4 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำต่างประเทศล้วน

3.4.4.1 คำเขมรล้วน

3.4.4.2 คำสันสกฤตและคำเขมร

3.4.4.3 คำบาลีสันสกฤตและคำภาษามอญ

3.4.5 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำไทยและคำไทยถิ่น

3.4.5.1 คำไทยและคำไทยถิ่นเหนือ

3.4.5.2 คำไทยและคำไทยถิ่นใต้

3.4.5.3 คำไทยและคำไทยอีสาน

3.4.6 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำไทยถิ่นและคำไทย

3.4.6.1 คำไทยถิ่นเหนือและคำไทย

3.4.6.2 คำไทยถิ่นใต้และคำไทย

3.4.6.3 คำไทยถิ่นอีสานและคำไทย

ตอนที่ 4

หมวดคำซ้อนที่ทำหน้าที่เป็นกริยากรรม

คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมคือ คำ 2 คำที่มีความหมายอาจอยู่ได้โดยลำพัง อาจจะปรากฏในตำแหน่งที่ 2 ของกรวยประโยค 2 ก. และตำแหน่งที่ 3 ของกรวย 2 ข. ได้ เรียกว่า คำซ้อนที่เป็นกริยากรรม

ตัวอย่าง กรวย 2 ก. นาม 2 นาม แล้ว

2 ข. นาม กำลัง 3 นาม

คำว่า เกรงกลัว 2 ก. ลูกเกรงกลัวพ่อแล้ว

2 ข. ลูกกำลังเกรงกลัวพ่อ

คำว่า เขียนดี 2 ก. ครูเขียนดีนักเรียนแล้ว

2 ข. ครูกำลังเขียนดีนักเรียน

คำว่า เกรงกลัว เขียนดี ในตัวอย่าง เป็นคำซ้อนที่เป็นกริยากรรม

คำซ้อนที่เป็นกริยากรรม ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยคได้ คือ

1. ทำหน้าที่เป็นคำกริยากรรมของประโยคที่มีค่านามตามหลัง 1 คำ ดังตัวอย่างในกรวย 2 ก.
2. ทำหน้าที่เป็นคำกริยากรรมของประโยคที่มีค่านามตามหลัง 2 คำ ดังตัวอย่างในกรวย 2 ข.

การศึกษาองค์ประกอบของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรม

4.1 ชนิดของคำทางไวยากรณ์ของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมชนิด 2 คำ จะมีเพียงแบบเดียวเท่านั้นคือ คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมที่ประกอบด้วยคำกริยากรรมทั้งสองคำ ตัวอย่างเช่น

เกรงกลัว	กักขัง	ขังคุก	ชกต่อย	เชื่อฟัง
จูดคร่า	ปิดบัง	แย่งแยก	ลักขโมย	แย่งชิง

4.2 ความหมาย

คำซ้อนที่เป็นกริยากรรม อาจแบ่งประเภทตามความหมายของคำที่นำมาซ้อนกันได้เป็น 4 ประเภท คือ

4.2.1 ประเภทที่ 1 คำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรมที่มีคำ 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก สามารถใช้แทนที่กันแต่ละประโยคได้

ตัวอย่าง	
ก่อสร้าง	: ก. ช่าง <u>ก่อสร้าง</u> แล้ว ข. ช่าง <u>สร้าง</u> บ้านแล้ว ค. ช่าง <u>ก่อสร้าง</u> บ้านแล้ว
กักกัน	: ก. ตำรวจ <u>กัก</u> นักโทษ ข. ตำรวจ <u>กัน</u> นักโทษ ค. ตำรวจ <u>กักกัน</u> นักโทษ
กักขัง	: ก. ตำรวจ <u>กัก</u> นักโทษ ข. ตำรวจ <u>ขัง</u> นักโทษ ค. ตำรวจ <u>กักขัง</u> นักโทษ
กันขวาง	: ก. คน <u>ไม่</u> กันทางเดินแล้ว ข. คน <u>ไม่</u> ขวางทางเดินแล้ว ค. คน <u>ไม่</u> กันขวางทางเดินแล้ว
แกะสลัก	: ก. ช่าง <u>แกะ</u> ไม้แล้ว ข. ช่าง <u>สลัก</u> ไม้แล้ว ค. ช่าง <u>แกะสลัก</u> ไม้แล้ว
เกาะกุม	: ก. แม่ <u>เกาะ</u> มือฉัน ข. แม่ <u>กุม</u> มือฉัน ค. แม่ <u>เกาะกุม</u> มือฉัน
เกรงกลัว	: ก. ลูก <u>เกรง</u> แม่แล้ว ข. ลูก <u>กลัว</u> แม่แล้ว ค. ลูก <u>เกรงกลัว</u> แม่แล้ว

- โกรธเคือง : ก. พอโกรธแมแล้ว
 ข. พอเคืองแมแล้ว
 ค. พอโกรธเคืองแมแล้ว
 เกลียคั้ง : ก. นอยเกลียคั้งแล้ว
 ข. นอยคั้งนิกแล้ว
 ค. นอยเกลียคั้งนิกแล้ว
 แหวงไกว : ก. แมแหวงเปลลुक
 ข. แมไกวเปลลुक
 ค. แมแหวงไกวเปลลुक,
 ชักชิน : ก. เขาชักใจเชอแล้ว
 ข. เขาชินใจเชอแล้ว
 ค. เขาชักชินใจเชอแล้ว
 ชักคูน : ก. เขาชักคูนแล้ว
 ข. เขาคูนแล้ว
 ค. เขาชักคูนแล้ว
 ชับชี : ก. เขาชับยานพาหนะ
 ข. เขาชัยวณพาหนะ
 ค. เขาชับชียานพาหนะ
 ชับไล : ก. นายชับคนไขแล้ว
 ข. นายไลคนไขแล้ว
 ค. นายชับไลคนไขแล้ว
 ชับรอง : ก. เขาชับเพลง
 ข. เขารองเพลง
 ค. เขาชับรองเพลง

- ชิคเขียน : ก. ลูกชิค เขียน แล้ว
 ข. ลูก เขียน หนังสือ แล้ว
 ค. ลูกชิค เขียน รูปภาพ แล้ว
- ขวางปาก : ก. เด็กขวาง กอน หิน แล้ว
 ข. เด็กปาก กอน หิน แล้ว
 ค. เด็กขวาง ปาก กอน หิน แล้ว
- คคโกง : ก. เขาคค ทอ เพื่อน อยู่ เสมอ
 ข. เขาโกง ทอ เพื่อน อยู่ เสมอ
 ค. เขาคคโกง ทอ เพื่อน อยู่ เสมอ
- คนหา : ก. เขาคน ของ แล้ว
 ข. เขาหา ของ แล้ว
 ค. เขาคนหา ของ แล้ว
- คคเลือก : ก. เขาคค ท หาร แล้ว
 ข. เขาเลือก ท หาร แล้ว
 ค. เขาคคเลือก ท หาร แล้ว
- คลุกเคลา : ก. เขากำลึง คลุก ขาว
 ข. เขากำลึง เคลา ปลา
 ค. เขากำลึง คลุก เคลา อาหาร
- คุยเขี่ย : ก. ไกคุย ดิน แล้ว
 ข. ไกเขี่ย ดิน แล้ว
 ค. ไกคุย เขี่ย ดิน แล้ว
- คุ่มกัน : ก. หลังคา คุ่ม ฝน แล้ว
 ข. หลังคา กัน ฝน แล้ว
 ค. หลังคา คุ่ม กัน ฝน แล้ว

- เขียนดี : ก. เขาเขียนนักเรียนแล้ว
 ข. เขาค้นนักเรียนแล้ว
 ค. เขาเขียนค้นนักเรียนแล้ว
- ฆ่าพัน : ก. เขามาเด็กแล้ว
 ข. เขาค้นเด็กแล้ว
 ค. เขามาพันเด็กแล้ว
- แจกแจง : ก. เขาแจกปัญหาแล้ว
 ข. เขาแจงปัญหาแล้ว
 ค. เขาแจกแจงปัญหาแล้ว
- นายทา : ก. เขานายกलयแล้ว
 ข. เขาทาสีแล้ว
 ค. เขานายทาสีแล้ว
- นุคครา : ก. โจรนุคเด็กไป
 ข. โจรคราเด็กไป
 ค. โจรนุคคราเด็กไป
- ชักชวน : ก. เขาชักขอไปทำงานกับเขา
 ข. เขาชวนขอไปทำงานกับเขา
 ค. เขาชักชวนขอไปทำงานกับเขา
- เชอพึง : ก. เขาเชอเราแล้ว
 ข. เขาคังเราแล้ว
 ค. เขาเชอพึงเราแล้ว
- ชุมชอน : ก. เขาชุมตัวแล้ว
 ข. เขาชอนตัวแล้ว
 ค. เขาชุมชอนตัวแล้ว

- กุฎา : ก. เขาคุเซอ
 ข. เขาคาเซอ
 ค. เขาคคาเซอ
- ทานทาน : ก. ทนไมทานลมแลว
 ข. ทนไมทานลมแลว
 ค. ทนไมทานทานลมแลว
- ทิศคาง : ก. เขาคิคงเงินฉนแลว
 ข. เขาคางงเงินฉนแลว
 ค. เขาคิคคางงเงินฉนแลว
- ไต่ตอบ : ก. เขาไตบปัญหาแลว
 ข. เขาคอบบปัญหาแลว
 ค. เขาไตคอบบปัญหาแลว
- ไถถอน : ก. เขาไถน
 ข. เขาถนน
 ค. เขาไถถนนที่จำนองไว้
- ทักทวง : ก. เขาทกเซอไมใหใหำสำงใน
 ข. เขาทวงเซอไมใหใหำใหำสำงใน
 ค. เขาทกทวงเซอไมใหใหำใหำสำงใน
- ทัมถม : ก. ไบไมรวงทัมพันคินแลว
 ข. ไบไมรวงถมพันคินแลว
 ค. ไบไมรวงทัมถมพันคินแลว
- ทุบตี : ก. เขาทุบจนแกแลว
 ข. เขาตีจนแกแลว
 ค. เขาทุบตีจนแกแลว

- แม่บ้าน : ก. เขาแม่บ้านขนมไผ่
 ข. เขาน้ำขนมไผ่
 ค. เขาแม่บ้านขนมไผ่
- บิบนวด : ก. เขาน้ำบิบนวด
 ข. เขานวดบิบนวด
 ค. เขาน้ำบิบนวด
- แม่แยก : ก. เขานักเรียนเป็นสองกลุ่ม
 ข. เขานักเรียนเป็นสองกลุ่ม
 ค. เขานักเรียนเป็นสองกลุ่ม
- เบอหนาย : ก. เขาเบอหนาย
 ข. เขาหนายงาน
 ค. เขาเบอหนายงาน
- ปรายปราม : ก. เขาปรายลูกไผ่
 ข. เขาปรามลูกไผ่
 ค. เขาปรายปรามลูกไผ่
- ปกคลุม : ก. หนูปกพื้นดินแล้ว
 ข. หนูกคลุมพื้นดินแล้ว
 ค. หนูปกคลุมพื้นดินแล้ว
- ปลดเปลื้อง : ก. เขาปลดหนี้สินไผ่
 ข. เขาเปลื้องหนี้สินไผ่
 ค. เขาปลดเปลื้องหนี้สินไผ่
- ปลุกเสก : ก. พระอาจารย์ปลุกเครื่องรางของขลัง
 ข. พระอาจารย์เสกเครื่องรางของขลัง
 ค. พระอาจารย์ปลุกเสกเครื่องรางของขลัง

- เปลี่ยนแปลง : ก. เขาเปลี่ยนภาพใหญ่งานชิ้น
 ข. เขาแปลงภาพใหญ่งานชิ้น
 ค. เขาเปลี่ยนแปลงภาพใหญ่งานชิ้น
- ผอนคลาย : ก. เขาผอนอารมณ์
 ข. เขาคลายอารมณ์
 ค. เขาผอนคลายอารมณ์
- ฉลัดเปลี่ยน : ก. เขาฉลัดเสื้อผ้า
 ข. เขาเปลี่ยนเสื้อผ้า
 ค. เขาฉลัดเปลี่ยนเสื้อผ้า
- ฝึกหัด : ก. เขาฝึกแถวทหาร
 ข. เขาหัดแถวทหาร
 ค. เขาฝึกหัดแถวทหาร
- เพาะปลูก : ก. เขาเพาะต้นไม้ในกระถาง
 ข. เขาปลูกต้นไม้ในกระถาง
 ค. เขาเพาะปลูกต้นไม้ในกระถาง
- เพิ่มเติม : ก. เขาเพิ่มอาหารให้เธอ
 ข. เขาเติมอาหารให้เธอ
 ค. เขาเพิ่มเติมอาหารให้เธอ
- มองดู : ก. เขามองเธอ
 ข. เขาดูเธอ
 ค. เขามองดูเธอ
- แย่งชิง : ก. เขาแย่งของเล่นกัน
 ข. เขาชิงของเล่นกัน
 ค. เขาแย่งชิงของเล่นกัน

- เขาะเขย : ก. เขาเขาะฉั้น
 ข. เขาเขยฉั้น
 ค. เขาเขาะเขยฉั้น
- เขาะหยั้น : ก. เขอเขาะเขา
 ข. เขอหยั้นเขา
 ค. เขอเขาะหยั้นเขา
- ย้วยวน : ก. กัดินหอมยัวใจ
 ข. กัดินหอมยวนใจ
 ค. กัดินหอมย้วยวนใจ
- รบกวน : ก. ลูกรบพอไหวอของเลน
 ข. ลูกวนพอไหวอของเลน
 ค. ลูกรบกวนพอไหวอของเลน
- รอกอย : ก. นิดกำลงรอนอง
 ข. นิดกำลงคอยนอง
 ค. นิดกำลงรอคอยนอง
- รือพัน : ก. เขารือความหลงชั้นมาพุค
 ข. เขาพั้นความหลงชั้นมาพุค
 ค. เขารือพั้นความหลงชั้นมาพุค
- รุกไล : ก. เขารุกเอ
 ข. เขาไเอ
 ค. เขารุกไเอ
- รูกดำ : ก. ชาศีกรุคินคแน
 ข. ชาศีกรุคำคินคแน
 ค. ชาศีกรุคำคินคแน

- เรงเร่า : ก. เขาเรงเชอ
 ข. เพลงนี้เร่าใจเชอ
 ค. เขาเรงเร่าเชอให้ทำงาน
- ลางผลาญ : ก. ศิษย์ลางครู
 ข. ลูกผลาญเงินพอ
 ค. ลูกลางผลาญเงินพอ
- ลอลวง : ก. โจรลอเท็กไป
 ข. โจรลวงเท็กไป
 ค. โจรลอลวงเท็กไป
- ลักขโมย : ก. น้องลักเงินพอ
 ข. น้องขโมยเงินพอ
 ค. น้องลักขโมยเงินพอ
- ดูบลำ : ก. แม่ดูหน้าดู
 ข. แม่คลำหน้าดู
 ค. แม่ดูหน้าคลำ
- แลกเปลี่ยน : ก. น้องแลกหนังสือกับพี่
 ข. น้องเปลี่ยนหนังสือกับพี่
 ค. น้องแลกเปลี่ยนหนังสือกับพี่
- สงเสริม : ก. การแต่งกายแบบนี้ช่วยสงบุคคลิกภาพให้คิน
 ข. การแต่งกายแบบนี้ช่วยเสริมบุคคลิกภาพให้คิน
 ค. การแต่งกายแบบนี้ช่วยสงเสริมบุคคลิกภาพให้คิน
- สวมิไส : ก. เขาสวมิหมวก
 ข. เขาไสวยสรอย
 ค. เขาสวมิไสเสื่อผาสวยงาม

- สลัดทิ้ง : ก. เขาสลัดเธอไป
 ข. เขาทิ้งเธอไป
 ค. เธอถูกเขาสลัดทิ้งเสียแล้ว
- แสวงหา : ก. เขาแสวงโชคอยู่เสมอ
 ข. เขาหาเงินอยู่เสมอ
 ค. เขาแสวงหาโชคลาภอยู่เสมอ
- ห้ามปราม : ก. ครูห้ามเด็ก
 ข. ครูปรามเด็ก
 ค. ครูห้ามปรามเด็ก
- เหนียมอาย : ก. เธอเหนียมเขา
 ข. เธออายเขา
 ค. เธอมีท่าทางเหนียมอาย
- เหนียวรัง : ก. เขาเหนียวกิ่งไม้
 ข. เขารังกิ่งไม้
 ค. เขาเหนียวรังกิ่งไม้
- หมักคอง : ก. เขาหมักเนื้อแล้ว
 ข. เขาคองผักแล้ว
 ค. เขาหมักคองผักแล้ว
- หมายปอง : ก. เขาหมายนำอหนา
 ข. เขาปองรักเธออยู่เงิบ ๆ
 ค. เขาหมายปองเธออยู่เงิบ ๆ
- หยอกเย้า : ก. เขาหยอกน้อง
 ข. เขาเย้าน้อง
 ค. เขาหยอกเย้าน้อง

- หยิบฉวย : ก. เขาหยิบเงินฉันไป
 ข. เขาฉวยเงินฉันไป
 ค. เขาหยิบฉวยเงินฉันไป
- หุคยั้ง : ก. ไม่มีอะไรมาหุคฉันได้
 ข. ไม่มีอะไรมายั้งฉันได้
 ค. ไม่มีอะไรมาหุคยั้งฉันได้
- หลีกเลี้ยง : ก. เขาหลีกทางไทเค็ก
 ข. เขาเลี้ยงงานอยู่เสมอ
 ค. เขาหลีกเลี้ยงงานอยู่เสมอ
- หลอกหลอน : ก. ภาพนหลอกเชออยู่เสมอ
 ข. ภาพนหลอนเชออยู่เสมอ
 ค. ภาพนหลอกหลอนเชออยู่เสมอ
- หวาคกั่ว : ก. ⁺เขาหวาคเชอ ?
 ข. เขากั่วเชอ
 ค. เขาหวาคกั่วเชอ
- โอบกอด : ก. เขาโอบเชอ
 ข. เขากอดเชอ
 ค. เขาโอบกอดเชอ

4.2.2 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมประเภทที่ 2 ได้แก่คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมที่มีคำ 2 คำ เรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นแบบคำอุปมา คำซ้อนที่ไม่สามารถใช้แทนที่ในแต่ละประโยคของหน่วยคำเดิมได้

ตัวอย่าง

- กอบโกย : ก. เขากอบคิน
 ข. เขาโกยคิน
 ค. เขากอบโกยเงินทอง

- ความคุม : ก. เขาควมมา
 ข. เขาคุมมา
 ค. เขาควบคุมความประพฤติของนิติ
- คำจุน : ก. เสาคำจุนมานอยู่
 ข. เสาคจุนมานอยู่
 ค. ลุงคำจุนเขาอยู่เสมอ
- จักแงะ : ก. เขาจักกอนหิน
 ข. เขาแงะกอนหิน
 ค. เขาจักแงะบ้านของเธอ
- จับกุม : ก. เขาจับมือของ
 ข. เขากุมมือของ
 ค. ตำรวจจับกุมผู้ร้าย
- เชือกเคื่อน : ก. เขาเชือกเคื่อน
 ข. เขาเคื่อนเคื่อน
 ค. น้องผูกเชือกเคื่อนพื่ออยู่เสมอ
- โนมนาว : ก. เขาโนมกิ้งไม้
 ข. เขานาวกันชน
 ค. เขาผูกโนมนาวจิตใจเธอ
- มั่นทอน : ก. เขามั่นพื้น
 ข. เขาถูกทอนกำลังลง
 ค. เขาถูกมั่นทอนกำลังใจอยู่เสมอ
- บิดเบือน : ก. เขาบิดผา
 ข. เขาเบือนหน้า
 ค. เขาบิดเบือนความจริง

- บีมักัน : ก. เขามี^๖บีมักัน
 ข. เขาคัน^๖บีมักัน
 ค. เขาถูก^๖บีมักันจิตใจอยู่เสมอ
- ปิคบั้ง : ก. เขา^๖ปิคหน้า
 ข. เขามัง^๖หน้า
 ค. เขา^๖ปิคบั้งความจริง
- เป็ดเผย : ก. เขา^๖เป็ดหน้าทาง
 ข. เขา^๖เผยความลับ
 ค. เขา^๖เป็ดเผยความลับ
- ผูกมัด : ก. เขา^๖ผูกของ
 ข. เขามัด^๖ของ
 ค. เหตุการณ์^๖ผูกมัดเขาให้ตกเป็นจำเลย
- เผยแผ่ : ก. เขา^๖เผยความลับ
 ข. เขา^๖แผ่ความดี
 ค. เขา^๖เผยแผ่ความเชื่อทางศาสนา
- เพลงเล็ง : ก. เขากำลัง^๖เพลงตัวหนังสือ
 ข. เขากำลัง^๖เล็งเป้ากระสุน
 ค. ครูกำลัง^๖เพลงเล็งขอ
- ลางผลาญ : ก. เขา^๖ลางจาง
 ข. เขา^๖ผลาญเงินทอง
 ค. เขา^๖ลางผลาญเงินทอง
- วากล่าว : ก. เขา^๖วากล่าว
 ข. เขา^๖วากล่าวสุนทรพจน์
 ค. เขา^๖วากล่าวลูกอยู่เสมอ

- อบรม : ก. เขาอบผา
 ข. เขารมผา
 ค. เขาอบรมลูกโทเป็นคนดี
- อุ้มชู : ก. เขาอุ้มสุนัข
 ข. เขาชูสุนัข
 ค. เขาอุ้มชูเด็กอยู่หลายคน
- แอบซ่อน : ก. เขาแอบเจาหน้าที่อยู่ในบ้าน
 ข. เขาซ่อนเจาหน้าที่อยู่ในบ้าน
 ค. เขาแอบซ่อนเจาหน้าที่อยู่ในบ้าน
- โอบอุ้ม : ก. เขาโอบลูก
 ข. เขาอุ้มลูก
 ค. เขาโอบอุ้มลูกจนโต

4.2.3 คำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรพระเภทที่ 3 ได้แก่คำซ้อนที่เป็นกริยา สกรรพที่มีคำ 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก คำใดคำหนึ่งมีที่ใช้ในประโยคปัจจุบัน แต่อีกคำหนึ่งไม่ค่อยมีที่ใช้ อาจเป็นคำโบราณ คำภาษาถิ่น จะตองนำไปซ้อนกันเสมอไป เพราะคำหนึ่งจะต้องอาศัยความหมายของอีก คำหนึ่งเป็นหลัก คำซ้อนประเภทนี้แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

4.2.3.1 คำคั่นของคำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรพ ไม่มีที่ใช้ในรูป ประโยคปัจจุบัน

ตัวอย่าง

- กลุ่มรวม : ก. _____
 ข. คนรายรวมเขา
 ค. คนรายกลุ่มรวมเขา
- ขบถัก : ก. _____
 ข. เขาถักสัถรายถักเขา
 ค. เขาถักสัถรายขบถักเขา

- นอโก่ง : ก. ____*
 ข. เขาโก่งงั้น
 ค. เขานอโก่งงั้น
- ขวงชิง : ก. ____*
 ข. เขาถูกชิงตัวไป
 ค. เขาถูกขวงชิงตัวไป
- เชอเชิญ : ก. ____*
 ข. เขาเชิญเธอ
 ค. เขาเชอเชิญเธอ
- ทกแทน : ก. ____*
 ข. เขาแทนคุณพ่อแม่
 ค. เขาทกแทนคุณพ่อแม่
- ทักเทียม : ก. ____*
 ข. เธอทำตัวให้เทียมเขา
 ค. เธอทำตัวให้ทักเทียมเขา
- แปกเปื้อน : ก. ____*
 ข. เสื้อเปื้อนเลือด
 ค. เสื้อเขาแปกเปื้อนเลือด
- แหวถาง : ก. ____*
 ข. เขาถางป่า
 ค. เขาแหวถางป่า
- พิศดู : ก. ____*
 ข. เขาดูเธอ
 ค. เขาพิศดูเธอ

- ยกเลิก : ก. ____*
 ข. เขาเลิกสัญญากับบริษัทนี้
 ค. เขายกเลิกสัญญากับบริษัทนี้
- ยำเกรง : ก. ____*
 ข. เขาเกรงเธอ
 ค. เขายำเกรงเธอ
- ละทิ้ง : ก. ____*
 ข. เขาทิ้งงาน
 ค. เขาละทิ้งงาน
- แลเห็น : ก. ____*
 ข. เขาเห็นเธอ
 ค. เขาแลเห็นเธอ
- เล่าเรียน : ก. ____*
 ข. เขาเรียนหนังสือ
 ค. เขาเล่าเรียนหนังสือ

4.2.3.1 คำท้ายของคำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรมไม่มีที่ใช้ในรูป

ประโยคปัจจุบัน

ตัวอย่าง

- โกรธขี้ : ก. เขาโกรธเธอมาก
 ข. ____*
 ค. อuyaไปโกรธขี้เขาเลย
- ชมเหง : ก. เขาชมเธอ
 ข. ____*
 ค. เขาชมเหงเธอ

- ขาดแคลน : ก. เขาขาดเงินทอง
 ข. ____*
 ค. เขาขาดแคลนเงินทอง
- แข่งขัน : ก. เขาแข่งกีฬาในสนาม
 ข. ____*
 ค. เขาแข่งขันกีฬาในสนาม
- คอยท่า : ก. เขาคอยเชอ
 ข. ____*
 ค. เวลาไม่คอยท่าใคร
- ใช้สอย : ก. เขาใช้เงินฟุ่มเฟือย
 ข. ____*
 ค. เขาใช้สอยเงินฟุ่มเฟือย
- ชักตอก : ก. เขาชักความฉึกมาที่ฉั้น
 ข. ____*
 ค. เขาชักตอกความฉึกมาที่ฉั้น
- ตอบแทน : ก. เขาทำก็ตอบเชอ
 ข. ____*
 ค. เขาทำก็ตอบแทนเชอ
- ตัดกรอน : ก. เขาตัดคนไม่
 ข. ____*
 ค. เขาตัดกรอนสิทธิของประชาชน
- ตัดสิน : ก. เขาตัดสิน
 ข. ____*
 ค. เขาถูกตัดสินนินทา

- ติเตียน : ก. เขาคิดมัน
 ข. ____*
 ค. เขาคิติเตียนมัน
- ทวงตึง : ก. เขาทวงเธอ
 ข. ____*
 ค. เขาทวงตึงเธอ
- พบปะ : ก. เขาพบเธอในโรงเรียน
 ข. ____*
 ค. เขาพบปะเธออยู่เสมอ
- ดูได้ : ก. แม่ดูตัวลูก
 ข. ____*
 ค. แม่ดูได้ตัวลูก
- เลือกสรร : ก. เขาเลือกเสื้อผ้าที่สวยงาม
 ข. ____*
 ค. เขาเลือกสรรเสื้อผ้าที่สวยงาม
- ยกย่อง : ก. เขายกเธอเหมือนผู้
 ข. ____*
 ค. เขายยกย่องเธออยู่เหมือนผู้
- เยี่ยมเยียน : ก. เขาไปเยี่ยมเธอ
 ข. ____*
 ค. เขาไปเยี่ยมเยียนเธอ
- สร้างสรรค : ก. เขาสร้างสิ่งต่าง ๆ ไว้มากมาย
 ข. ____*
 ค. เขาสร้างสรรคสิ่งต่าง ๆ ไว้มากมาย

เสียค่าย : ก. เขาเสียเงินทอง
 ข. ____*
 ค. เขาเสียค่ายเงินทอง

หลีกสู้ : ก. เขาจะหลีกเขาไปไหน
 ข. ____*
 ค. เขาจะหลีกสู้เขาไปไหน

4.2.4 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมประเภทที่ 4 ได้แก่ คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมที่มีคำ 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นแบบคำอุปมา คำใดคำหนึ่งมีที่ใช้ในรูปประโยคปัจจุบัน แต่อีกคำหนึ่งไม่ค่อยมีที่ใช้ อาจเป็นคำโบราณ คำภาษาถิ่น จะต้องนำไปซ้อนกันเสมอไป เพราะคำหนึ่งจะต้องอาศัยความหมายของอีกคำหนึ่งเป็นหลัก

ตัวอย่าง

เจือจาง : ก. เข็มขัดคนากเส้นนี้เจือทองมาก
 ข. ____*
 ค. เขาเจือจางนองอยู่เสมอ

กูด : ก. เขากูดอง
 ข. ____*
 ค. เขากูดแลนอง

ทักสิน : ก. เขาทักคนไม้
 ข. ____*
 ค. เขาทักสินคคิในศาล

ส่งเสีย : ก. เขาส่งนองให้เล่าเรียน
 ข. ____*
 ค. เขาส่งเสียนองให้เล่าเรียน

4.3 การขยายตัวของคำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรม

การขยายตัวของคำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรมคือ การที่คำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรม สามารถขยายคำจาก 2 ออกเป็น 4 จังหวะ เท่าที่คนพบในคำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรม มีอยู่ 5 แบบด้วยกัน

$$4.3.1 \text{ แบบที่ 1 } XY \longrightarrow AXAY$$

$$4.3.2 \text{ แบบที่ 2 } XY \longrightarrow X_1^* Y_1^* X_2^* Y_2^*$$

$$4.3.3 \text{ แบบที่ 3 } XY \longrightarrow X^* B Y^* C$$

$$4.3.4 \text{ แบบที่ 4 } XY \longrightarrow B^* C X Y^* B^* C$$

$$4.3.5 \text{ แบบที่ 5 } XY \longrightarrow X^* Y D^* / D^* X Y$$

$$4.3.1 \text{ แบบที่ 1 } XY \longrightarrow AXAY$$

คำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรม 2 หน่วยคำ (XY) ที่สามารถแทรกคำหน้าหน่วยคำต้น และหน่วยคำท้ายได้ จึงเป็นคำที่มีรูปเหมือนกัน (AA)

คำที่นำมาแทรก (A) ส่วนมากเป็น

4.3.1.1 คำช่วยกริยา เช่น คำว่า จง กง เคย จะ

ตัวอย่าง

จงเกลียดจงขัง

เคยชักเคยถู

นาเกลียดนาขัง

จะฆ่าจะฟัน

นาเกรงนากลัว

คงโกรธคงเคือง

จะชักจะเขียน

ไม่ชักไม่ขืน

4.3.1.2 คำบุพบท เช่น คำว่า ทั้ง

ตัวอย่าง

ทั้งเกรงทั้งกลัว

ทั้งเกลียดทั้งขัง

ทั้งขวางทั้งป่า

ทั้งซบทั้งไล

4.3.1.3 คำวิเศษณ์ เช่น คำว่า ไม่

ตัวอย่าง

ไม้โกธรไม่เคืองไม่ซัดไม่ขึ้น4.3.2 แบบที่ 2 $XY \quad X_1^* Y_1^* X_2^* Y_2^*$

คำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรมกृतหนึ่ง อาจจะทำคำซ้อนที่เป็นกริยา
สกรรมกृतหนึ่งมาควบซ้อน คำที่ 2 และคำที่ 3 มีเสียงสัมผัส

ตัวอย่าง

วากลาว/ตักเตือนกอดจูบ/ลูบไลเอื้อเฟื้อ/เจือจานควบคุม/ดูแลกคช/ชมเหงเขมงวด/กวาดขันปลอยปละ/ละเลย4.3.3 แบบที่ 3 $XY \longrightarrow X^* Y^* C$

คำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรมกृतหนึ่ง อาจจะทำคำมาแทรกระหว่าง
คำซ้อนนั้นได้ คำที่มาแทรกนั้นไม่ใช่เป็นคำเดียวกัน

ตัวอย่าง

ก่อร่างสร้างตัวแบ่งสันปันส่วนก็คหน้าขวางตา4.3.4 แบบที่ 4 $XY \longrightarrow B^* C^* X^* Y^* / X^* Y^* B^* C^*$

คำซ้อนที่เป็นคำกริยาสกรรมกृतหนึ่ง อาจจะทำคำกृतหนึ่งซึ่งไม่ใช่
คำซ้อนมาควบซ้อนกันเป็น 4 คำ มีเสียงสัมผัสระหว่างคำ 2 คู่

ตัวอย่าง

เลาเรียนเขียนอ่าน

หลักหลั่นหนาย

ซัปไลไสสง

รบราฆาพัน

4.3.5 แบบที่ 5 $XY \rightarrow X^*Y^*/D^*XY$

คำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรมคู่หนึ่งอาจขยายออกได้เป็น 3 คำ

แต่มี 4 พยางค์

ตัวอย่าง

เคารพนบไหว

เคารพษาเกรง

สำรวจกรจตรา

นุคคราอนาจาร

อุปถัมภคำจุน

คำหนักติเตียน

4.4 การศึกษาเกี่ยวกับที่มาทางภาษาของคำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรม

คำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรมมีที่มาจากแหล่งต่าง ๆ กัน คำซ้อนบางคู่เป็นคำไทยล้วน บางคู่เป็นคำไทยกับคำต่างประเทศ บางคู่เป็นคำไทยกับภาษาถิ่น โดยเฉพาะคำภาษาถิ่นบางคำอาจเลื่อนความหมายไป และไม่มีที่ใดโดยลำพังคำเดียว มักใช้คู่กับคำอื่น

เสมอ

จากที่ผู้เขียนได้ค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาของคำที่มาซ้อนกันเป็นคำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรม อาจจำแนกได้ดังนี้

4.4.1 คำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรมประกอบด้วยคำไทยล้วน

ตัวอย่าง

แกะสลัก	ลอลวง	กักกัน	กักขัง	ขวางป่า	กันขวาง
ซัดเขียน	ซัดไล	ซัดซี	ซัดซิน	ซัดจุก	ฆ่าพัน

คู่ ^๒ เขี่ย	คุ้ม ^๒ กัน	คั ^๒ เลือก	ควม ^๒ คุม	คั ^๒ นทา	เชี่ย ^๒ นคี่
แจ ^๒ งแจ	ฉา ^๒ บทา	ชั ^๒ กชวณ	เชื่อ ^๒ พ้ง	ซุ ^๒ มซอ ^๒ น	โต ^๒ คอบ
คั ^๒ นทาน	คิ ^๒ คคั ^๒ ง	ทบั ^๒ ณ	ทุ ^๒ บคี่	แบ ^๒ งแบ ^๒ ก	คี่ ^๒ กคั ^๒
มอ ^๒ งค	แย ^๒ งชิ่ง	เย ^๒ าะหยั ^๒ น	รื่อ ^๒ ฟั ^๒ น	รค ^๒ อย	ลั ^๒ กช ^๒ โม ^๒ ย
สว ^๒ มใส่	เห ^๒ นยว ^๒ ร้ง	หลั ^๒ กเล็ ^๒ ยง	หลอ ^๒ กหลอ ^๒ น		
หยอ ^๒ กเย ^๒ า	หมา ^๒ ยปอ ^๒ ง	หม่ ^๒ กคอ ^๒ ง	โอบ ^๒ กค		
แก ^๒ ว่งไ ^๒ กอ	ชั ^๒ บร้อ ^๒ ง	เพ็ ^๒ มเท็ ^๒ ม	เร ^๒ งเร ^๒ า		
รูก ^๒ ร่า	รบ ^๒ กวน	เห ^๒ นีย ^๒ มอ ^๒ ย	หยุ ^๒ คยั ^๒ ง		
ทน ^๒ ทาน	แบ ^๒ งปั ^๒ น	ยั ^๒ วยวน	กอบ ^๒ โก ^๒ ย		
คั ^๒ ำจุน	เชื่อ ^๒ คเจ็ ^๒ น	เบ็ ^๒ คเ ^๒ ย	งั ^๒ คแง ^๒ ะ		
บิ ^๒ คบั ^๒ ง	บั ^๒ นทอ ^๒ น	ค	บิ ^๒ บคั ^๒ น		
เพ ^๒ งเล็ ^๒ ง	วาก ^๒ ลาว	เ ^๒ ยแ ^๒ เ	โน ^๒ มนั ^๒ ว		
บิ ^๒ คเบ็ ^๒ อ ^๒ น	โอบ ^๒ อุม	อุม ^๒ ช	จบั ^๒ กม		
อ ^๒ บร ^๒ ม					

4.4.2 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมประกอบด้วยคำไทยและคำต่างประเทศ

4.4.2.1 คำไทยและคำบาลีสันสกฤต

ตัวอย่าง

ปลุก^๒เสก (ป.) ส^๒ร้าง^๒สร^๒รค์ (ส.)

4.4.2.2 คำไทยและคำเขมร

ตัวอย่าง

ลาง^๒ผลา^๒ญ ทิ^๒เต็^๒ย^๒น
เชื่อ^๒เช็^๒ญ กอ^๒สร^๒าง

4.4.2.3 คำไทยและคำภาษาอื่นนอกจาก 4.4.2.1 และ

4.4.2.2 คำไทยและคำภาษามอญ

ตัวอย่าง

เปลี่ยนแปลง

เต็มเปี่ยม

จบคำ

ก่อสร้าง

4.4.3 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมประกอบด้วยคำต่างประเทศและคำไทย

4.4.3.1 คำเขมรและคำไทย

ตัวอย่าง

กวตขัน

เกรงกลัว

ผลัดเปลี่ยน

จ้อโกง

เพาะปลูก

สกักกัน

แสวงหา

เกรงขาม

4.4.3.2 คำภาษาอื่น และคำไทย

ตัวอย่าง

เบียดเบียน

4.4.4 คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมประกอบด้วยคำต่างประเทศล้วน
คำเขมรล้วน

ตัวอย่าง

ปราบปราม

คำภาษามอญล้วน

ตัวอย่าง

คลุกเคล้า

ปราบปราม

แอบซ่อน

4.4.5 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำไทยกลางและคำไทยถิ่น

4.4.5.1 คำไทยกลางและคำไทยถิ่นเหนือ

ตัวอย่าง

จ้อโก่ง : จ้อ = ส้อ ช้อจ้อ = ช้อโก่ง

ละหึ่ง : ควาง ละ = หึ่ง

ตัวอย่าง เอาควางเสี้ย = เอาหึ่งเสี้ย
ละไว้นั้น = หึ่งไว้นั้น

แปคเปื้อน : แปคเปื้อน

ตัวอย่าง เปอะแปคผ้า = โคลนเปื้อนผ้า

เสาะหา : เสาระหา

ขบกัก : ขบ กัก ไซ้ขบเป็นพื้น

ตัวอย่าง ขบเขี้ยว = กักฟัน ขบ = ขบ

ส่วนกัก ไซ้เป็นกริยาที่ทำให้ขาด เช่นกักเล็บ กักเชือก

4.4.5.2 คำไทยและคำไทยถิ่นใต้

ตัวอย่าง

จ้อโก่ง : จ้อ = โก่ง จ้อจล

ตัวอย่าง สู้ยู้เล่นจ้อแฮล = สู้ย้อเล่นช้อโก่งช้อ

ขบกัก : ขบ = กัก เช่น ขบขบ = ขบขบ

แฉวถาง : แฉว = ถาง

ละหึ่ง : ละ = หึ่ง วาง ปลอย เว้น

เสี้ยคาย : เสี้ยหญ่า = คายหญ่า

สับเปลี่ยน : สับ = เปลี่ยน แลก

ตัวอย่าง สับที่ = เปลี่ยนที่

4.4.5.3 คำไทยและคำไทยถิ่นอีสาน

ตัวอย่าง

ชวงชิง : ชวง = แฉงชิง มักพูดว่า ชวงชัก หรือยาคชิง

แลเห็น : แล = เห็น ดู

ตัวอย่าง แลเบ็ง รูปร่างน้อยไว้ท่า สมทรง (มาคา)

- พิศุ : พิศ = คุ พิงคุ
 ตัวอย่าง พิศเพงภาคพื้นหิมะหยาด ขยายยัง (มาคา)
- ละทิ้ง : ละ = ปล่อย วางทิ้ง สละ
 ตัวอย่าง "ชาตินี้ คุหาห้องราชสีห์เที่ยวท่อง มหอน
 ละปล่อยไว้หนีไปชน ป่าคำ" (ฉบับ)
- แปดเปื้อน : แปด = ปน ระคม เปื้อน เช่น มือแปดน้ำมัน =
 มือเปื้อนน้ำมัน
- กวัดแกว่ง : กวัด = ทวัด สะบัด ไขว่กับคำว่า แกว่ง หรือ
 ไกว เช่น กวัดแกว่ง
- เสียดาย : เสียด = ฝังให้เคียน = คาย เช่น เสียดหญา =
 คายหญา

4.4.6 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำไทยถิ่น และคำไทยกลาง

4.4.6.1 คำไทยถิ่นเหนือ และคำไทยกลาง

ตัวอย่าง

- คอยท่า : ท่า = ถ่า = คอย
 ตัวอย่าง นั่งถ่าอยู่ชาติเป็น = นั่งคอยอยู่นมนาน
- พบปะ : ปะ = พบ
- งัดแงะ : แงะ = งัด
 เอาไม้แงะ = เอาไม้งัด
- หลบลี้ : ลี้ = ซอน
 ไปลี้อยู่ที่จอก = ไปซอนอยู่ที่ซอก

4.4.6.2 คำไทยถิ่นใต้ และคำไทยกลาง

ตัวอย่าง

- ชมเหิง : เหิง = ชมทับ
 ตัวอย่าง รถเหิงคน เอาเงินเหิง = เอาเงินชม

- โกรข ซึ้ง : ซึ้ง = โกรข เคื่อง โมโท
 ตัวอย่าง เขาทำเลนนิคเคียวสูย^๑ซึ้ง^๒ตา = เขา
 ทำเลนหนอยเคียวสูย^๑โม^๒โหน^๓
- คอย ทา : ตา = รอ รอคอย
 ตานั่ง = คอยบาง
- คฺ แอ : แล ๓ คฺ เลียง เยี่ยม
 แลหนึ่ง = ฎาพยนตร์
- เยียม เยียน : เยียน = เยี่ยม มาเยียน = มาเยี่ยม
- คัก สิน : สิน = คัก
 สินไม้เป็นทอน ๆ = คักไม้เป็นทอน ๆ
- รอก กรอง : กรอง = เอาเชือกหรือหวายดักไม้ไผ่หรือเชือกเข้า
 ควบกัน
 ตัวอย่าง กรอง^๑ฟาก^๒หน้า = เอาเชือก^๑ดัก^๒ฟาง^๓ปุ-
 กระทบ

4.4.6.3 คำไทยและคำไทยถิ่นอีสาน

- ตัวอย่าง
- ไซ สอย : สอย = ไซ ไซเข้าคู่กับคำไซว่า ไซสอย
- ชม เหง : เหง = ชม กคชี่ รังแก
 "ให้ลูก คิคครอบข้างมารโหด เหง^๑ เอานั่น^๒เนอ"
 (ศิลป์) มักจะพูดคู่กับคำว่า ชม^๑ ว่า ชม^๒เหง
- คอย ทา : ทา = รอ คอย
 ฎาแน^๑เคอ^๒ = คอย^๑ควย^๒นะ
- คอบ แทน : แทน = ไซ^๑ต่าง ไซ^๒คั้น
- คัก รอน : รอน = คัก ทอน
- คิ เตียน : เตียน = คิ ทัก
 "อย่าได้ ฟัง^๑ความ^๒โยก^๓ลาว^๔เตียน^๕ ตน^๖เจ้า" (สูง)

ท้วง <u>ติง</u>	:	ติง = ไทว ท้วง แก้ก้าน
ยก <u>ยอ</u>	:	ยอ = สรรเสริญ ยกยอ
หวง <u>แห</u>	:	แห = หวง ส้ม รักษา เผ่า ระวัง ตัวอย่าง ฝูงคนไขนุแหน หักบาส (ศิลป์)
หลบ <u>ลี้</u>	:	ลี้ = ซ่อน หลบหนี หนี
ครอบงำ	:	งำ = ปกปิด ครอบงำ ไขกุเป็น ปกงำ ครอบงำ
ลู่ <u>ไล</u>	:	ไล = ฉาบ ลูบ ทา "ขมิ้นทาตนโกลูไล"
ตัด <u>ลีน</u>	:	ลีน = ตัด ฝืนให้ขาด "มักออกเสียงลีนเป็นพีน"

สรุป

ตอนที่ 4 หมวดคำซ้อนที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยากรรม

คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมอาจทำหน้าที่ได้ดังนี้

1. ทำหน้าที่เป็นกริยากรรมที่มีกรรมตามหลัง 1 คำ คือ กรรมตรง
2. ทำหน้าที่เป็นกริยากรรมที่มีกรรมตามหลัง 2 คำ คือ กรรมตรง และ

กรรมรอง

3. ทำหน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ขยายคำกริยาของประโยคโดยมีคำว่า

อย่าง นำหน้า

การศึกษาองค์ประกอบของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรม

4.1 ชนิดของคำทางไวยากรณ์

ชนิดของคำทางไวยากรณ์ของคำซ้อนที่เป็นกริยากรรมชนิด 2 คำ

จะมีเพียงชนิดเดียว คือ คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมที่ประกอบด้วยคำกริยากรรมทั้ง 2 คำ

4.2 ความหมาย

คำซ้อนที่เป็นกริยากรรมอาจแบ่งประเภทตามความหมายของคำที่นำ

มาซ้อนกันได้เป็น 4 ประเภท คือ

4.2.1 ประเภทที่ 1 คำซ้อนที่เป็นภริยาภรรยามที่มีคำ 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนจากเดิมมากนัก สามารถใช้แทนที่กันแต่ละประโยคได้ เช่น สุภาพัน

4.2.2 ประเภทที่ 2 คำซ้อนที่เป็นภริยาภรรยามที่มีคำ 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นคำอุปมา คำซ้อนนี้ไม่สามารถใช้แทนที่ในแต่ละประโยคของหน่วยคำเดิมได้ เช่น กอบโกย

4.2.3 ประเภทที่ 3 คำซ้อนที่เป็นภริยาภรรยามที่มีคำ 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก คำใดคำหนึ่งมีที่ใช้ในรูปประโยคปัจจุบัน แต่อีกคำหนึ่งไม่ค่อยมีที่ใช้ เช่น ช่วงชิง

4.2.4 ประเภทที่ 4 คำซ้อนที่เป็นภริยาภรรยามที่มีคำ 2 คำเรียงซ้อนกันแล้ว ความหมายของคำซ้อนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นคำอุปมา คำใดคำหนึ่งมีที่ใช้ในรูปประโยคปัจจุบัน แต่อีกคำหนึ่งไม่มีที่ใช้ เช่น ตัดสิน

4.3 การขยายของคำซ้อนที่เป็นภริยาภรรยาม

การขยายของคำซ้อนที่เป็นภริยาภรรยามมีอยู่ 5 แบบด้วยกัน

4.3.1 แบบที่ 1 $XY \longrightarrow AXAY$ เช่น จงเกลียดจงชัง

คำซ้อนที่เป็นภริยาภรรยาม 2 หน่วยคำ (XY) ที่สามารถแทรกคำหน้าหน่วยคำต้นและหน่วยคำท้ายได้ ซึ่งเป็นคำที่มีรูปเหมือนกัน

คำที่มาแทรก (A) ส่วนมากเป็น

4.3.1.1 คำช่วยภริยา

4.3.1.2 คำบุพบท

4.3.1.3 คำวิเศษณ์

4.3.2 แบบที่ 2 $XY \longrightarrow X_1 Y_1^* X_2 Y_2$

คำซ้อนที่เป็นภริยาภรรยามคู่หนึ่ง อาจจะนำคำซ้อนที่เป็นภริยาภรรยามคู่หนึ่งมาควบซ้อน คำที่ 2 และคำที่ 3 มีเสียงสัมผัส เช่น วากลาวตักเคื่อน

4.3.3 แบบที่ 3 $XY \rightarrow X^*Y^*C$

คำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรมคหนึ่ง อาจจะนำมาแทรกระหว่างคำซ้อน
นั้นได้ คำที่นำมาแทรกไม่ใช่คำเดียวกัน เช่น ก่อสร้างสร้างตัว

4.3.4 แบบที่ 4 $XY \rightarrow BCXY/X^*Y^*BC$

คำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรมคหนึ่ง อาจจะนำคำคหนึ่งซึ่งไม่ใช่คำซ้อน
มาขยายออกเป็น 4 คำ มีเสียงสัมผัสระหว่างคำสองคหนึ่ง เช่น เล่าเรียนเขียนอ่าน รบราฆ่าฟัน

4.3.5 แบบที่ 5 $XY \rightarrow XYD/DXY$

คำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรมคหนึ่ง อาจจะขยายออกได้เป็น 3 คำ
แต่มี 4 พยางค์ เช่น นุศคราอนาจาร, เคารพนยไทว

4.4 การศึกษาเกี่ยวกับที่มาของภาษาของคำซ้อนที่เป็นกริยาสกรรม
ภาษาของคำที่มาซ้อนกันเป็นคำซ้อนอาจจำแนกได้ดังนี้

4.4.1 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำไทยล้วน

4.4.2 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำไทยและคำต่างประเทศ

4.4.2.1 คำไทยและคำบาลีสันสกฤต

4.4.2.2 คำไทยและคำเขมร

4.4.2.3 คำไทยและคำภาษาอื่นนอกจาก 4.4.2.1 และ

4.4.2.2

4.4.3 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำต่างประเทศและคำไทย

4.4.3.1 คำเขมรและคำไทย

4.4.3.2 คำภาษาอื่นและคำไทย

4.4.4 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำต่างประเทศล้วน

4.4.4.1 คำเขมรล้วน

4.4.4.2 คำมอญล้วน

4.4.5 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำไทยกลางและคำไทยถิ่น

4.4.5.1 คำไทยกลางและคำไทยถิ่นเหนือ

4.4.5.2 คำไทยและคำไทยถิ่นใต้

4.4.5.3 คำไทยและคำไทยถิ่นอีสาน

4.4.6 คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำไทยถิ่นกับคำไทยกลาง

4.4.6.1 คำไทยเหนือและคำไทย

4.4.6.2 คำไทยใต้และคำไทย

4.4.6.3 คำไทยอีสานและคำไทย

ตอนที่ 5

หมวดย่อย ๆ ของคำซ้อน

หมวดคำอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นมีที่ใช้เป็นคำซ้อนน้อย อาจจัดรวมกันไว้เป็นหมวดเดียวกันได้ แยกเป็นหมวดย่อยได้ดังนี้

หมวดคำบุพบท

หมวดคำกริยาวิเศษณ์

หมวดคำเชื่อมประโยค

5.1 หมวดคำบุพบท

คำบุพบท คือคำที่อาจจะปรากฏในตำแหน่งที่ 4 ของกรอบประโยคทดสอบ 5 ตำแหน่ง กรอบ ก. หรือกรอบ ข. ข้างล่างนี้ได้ เรียกว่า คำบุพบท

กรอบ ก. นาม กริยากรรม คำช่วยหลังกริยา 4 นาม

กรอบ ข. นาม คำช่วยหน้ากริยา กริยากรรม 4 นาม

ตัวอย่าง

ใกล้ซิค : ก. น้อยนั่งอยู่ใกล้ซิคนิก

ข. น้อยกำลังนั่งใกล้ซิคนิก

คำว่า ใกล้ซิค จัดว่าเป็นคำซ้อนที่เป็นคำบุพบท

คำซ้อนที่เป็นคำบุพบทเท่าที่ค้นพบมีจำนวนน้อย ทำหน้าที่เช่นเดียวกับคำบุพบทธรรมดา ความหมายของคำที่นำมาซ้อนกันไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คำที่นำมาซ้อนกันนั้นเป็นคำไทยแท้ คำซ้อนที่เป็นคำบุพบทมีเพียง 4 คำ คือ

ใกล้ซิค : ก. น้อยนั่งอยู่ใกล้ซิคนิก

ข. น้อยกำลังนั่งใกล้ซิคนิก

ใกล้เคียง : ก. ครูยืนอยู่ใกล้เคียงน้อย

ข. ครูกำลังยืนอยู่ใกล้เคียงน้อย

- กึ่งกลาง : ก. รถแล่นอยู่กึ่งกลางถนน
 ข. รถกำลังแล่นกึ่งกลางถนน
- ทั่วทั้ง : ก. น้ำท่วมอยู่ทั่วทั้งจังหวัด
 ข. น้ำกำลังท่วมทั่วทั้งจังหวัด

5.2 หมวดคำกริยาวิเศษณ์

คำวิเศษณ์ คือคำที่ไม่ใช่คำกริยา คำช่วยหลังกริยา คำหลังกริยา และคำลงท้าย ซึ่งอาจจะปรากฏในตำแหน่งที่ 3 ของกรอบประโยคทดสอบ 3 ตำแหน่ง กรอบ ก. หรือตำแหน่งที่ 4 ของกรอบประโยค 4 ตำแหน่ง กรอบ ข. ข้างล่างนี้ได้ หรือตำแหน่งที่ 4 ของกรอบประโยค 4 ตำแหน่งของกรอบ ค. ได้

- กรอบ ก. นาม กริยากรรม 3
- กรอบ ข. นาม คำช่วยหน้ากริยา กริยากรรม 4
- กรอบ ค. นาม กริยากรรม นาม 4
- เช่น ก. น้องสวยเหลือเกิน
 ข. น้องคงสวยเหลือเกิน
 ค. นึกรักพอยิ่งนัก

คำว่า เหลือเกิน ยิ่งนัก ถือว่าเป็นคำกริยาวิเศษณ์
 หน้าที่ของคำซ้อนที่เป็นกริยาวิเศษณ์

5.2.1 ทำหน้าที่เป็นกริยาวิเศษณ์ของกริยากรรม เช่น น้องสวย

เหลือเกิน

5.2.2 ทำหน้าที่เป็นกริยาวิเศษณ์ขยายกริยากรรม เช่น นึกรักพอยิ่งนัก

5.2.3 ทำหน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ขยายกริยา ที่มีคำ อย่าง นำหน้า

เช่น

- ฉัพพลัน : แฉ่นคินไหวอย่างฉัพพลัน
 แท้จริง : เขารักเธออย่างแท้จริง
 ผิวเผิน : เขารู้จักเธออย่างผิวเผิน

มากมาย : เขาเสียใจอย่างมากมาย
 ดองแท : เขาเขาใจอย่างดองแท

6. หมวดคำเชื่อมประโยค

คำซ้อนที่เป็นคำเชื่อมประโยค คือคำที่อาจจะใช้เชื่อมประโยค 2 ประโยค ซึ่งอาจจะเป็นประโยคเริ่ม หรือไม่เริ่มก็ได้

ตัวอย่าง

ถ้าหาก : ถ้าหาก เธอชวน ฉันจะไปด้วย

ครั้นเมื่อ : ครั้นเมื่อ ดวงอาทิตย์ขึ้น ชวานาก็ออกไถนา

คำว่า ถ้าหาก ครั้นเมื่อ ในตัวอย่างข้างบนนี้จัดว่าเป็นคำเชื่อมประโยค

ถ้าหาก ใช้เชื่อมประโยค เธอชวน ฉันจะไปด้วย ครั้นเมื่อ ใช้เชื่อมประโยค ดวงอาทิตย์ขึ้น ชวานาก็ออกไถนา

คำซ้อนที่เป็นคำเชื่อมประโยคทำหน้าที่เช่นเดียวกับคำเชื่อมประโยคธรรมดา ความหมายของคำที่นำมาซ้อนกันไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เป็นคำเชื่อมประโยคทั้งสองคำ มีที่ใช้น้อยในภาษา

สรุป

หมวดย่อยของคำซ้อนมี 3 หมวด คือ

1. หมวดคำบุพบท
2. หมวดคำกริยาวิเศษณ์
3. หมวดคำเชื่อมประโยค

คำซ้อนที่อยู่ในหมวดย่อย ๆ เหล่านี้มีที่ใช้น้อยในภาษาไทย

